ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 69ον **ΙΟΥΝΙΟΣ, 1933.** **Ἀριθ. 6.**

ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΣΙΣ

«Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὴν τελειοποίησιν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ».

Ἐφεσ. δ΄. 11, 12.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεῖος ὀργανισμός, διότι τὴν ἵδρυσεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις ἐξηγόρασεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἰδίου Αὐτοῦ αἵματος. Ἡ Ἐκκλησία, ἥτις εἶναι ***τὸ σύνολον τῶν πιστῶν,*** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐξηγοράσθη διὰ τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ χυθέντος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἐξαγορὰ ἑκάστου δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο εἰμὴ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἐνόχου ἁμαρτωλοῦ ***θάνατον τοῦ Χριστοῦ.***

Ἑπομένως πᾶς ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς δύναται νὰ ἔχῃ θέσιν καὶ μέρος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἀφ᾽ ἧς στιγμῆς διὰ πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, μετανοίας καὶ ἐγκαταλείψεως τῆς ἁμαρτίας, ἀναγεννήσεως καὶ ἁγιασμοῦ διὰ τοῦ Παρακλήτου λαμβάνει τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς καλεῖται ***πιστός, ἅγιος, τέλειος.*** Τὰ τρία ταῦτα ἐπίθετα δὲν σημαίνουν τίποτε τὸ ἀπόλυτον· σημαίνουν ὅμως τὴν εἴσοδον τοῦ τέως ἁμαρτωλοῦ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ—εἰς τὴν ὁδὸν καὶ τὴν ζωὴν τῆς πίστεως, τῆς τελειότητος, τοῦ ἁγιασμοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀποτεινόμενον πρὸς τοὺς ἀναγεννηθέντας ἁμαρτωλούς, τοὺς καλεῖ νὰ γίνουν ***τέλειοι,*** καθὼς ὁ Πατήρ των ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εἶναι τέλειος. Ὁ Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Φιλιππησίους: «Ἀδελφοί, ἐγὼ δὲν στοχάζομαι ὅτι ἔλαβον ἤδη τὸ βραβεῖον ἢ ἔγεινα ἤδη τέλειος· ἀλλά... τὰ μὲν ὀπίσω λησμονῶν, εἰς δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, τρέχω πρὸς τὸν σκοπὸν διὰ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι λοιπὸν εἴμεθα τέλειοι, τοῦτο ἂς φρονῶμεν». Καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται: «Ἅγιοι γίνεσθε, διότι Ἐγὼ εἶμαι ἅγιος» (Α΄. Πέτρ. α΄. 16). Καὶ πάλιν: «Χωρὶς τοῦ ἁγιασμοῦ οὐδεὶς θέλει ἰδεῖ τὸν Κύριον, (Ἑβρ. ιβ΄. 14).

Εἰς τὸ προκείμενον χωρίον τίθεται ἐνώπιόν μας μία ἀλήθεια, ἡ ὁποία φαίνεται ὅτι πολὺ ὀλίγον ἑλκύει τὴν προσοχὴν τῶν Χριστιανῶν. Λέγω «πολὺ ὀλίγον», διότι ἂν εἵλκυεν ὡς ἔπρεπε τὴν προσοχήν μας, θὰ ἦσαν ὅλα τὰ πράγ-

ματα διαφορετικά. Ἀφοῦ ἀπαριθμῶν ὁ Παῦλος ὅλον τὸ προσωπικὸν τὸ προσωρινὸν καὶ τὸ μόνιμον, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἐγκατέστησεν εἰς τὴν ἐπίγειόν Του Ἐκκλησίαν, ἐπάγεται ἀμέσως ὅτι τὸ διώρισε ***«πρὸς τὴν τελειοποίησιν (τὸν καταρτισμὸν) τῶν ἁγίων»*** τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι οἱ ***ἅγιοι*** (ἤτοι, οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ) δὲν εἶναι τέλειοι, ἀλλ' ἔχουν ἀνάγκην ***τελειοποιήσεως*** διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν λειτουργῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἂς ἐγκύψωμεν λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον χωρίον, διὰ νὰ φωτισθῶμεν περισσότερον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

1. Ἡ τελειοποίησις.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς εἴπομεν, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπινον ὑλικὸν μόλις ἐγκαταλεῖψαν ἕνα τρόπον ζωῆς καὶ ἐγκαινιάσαν ἄλλον, διάφορον τρόπον ζωῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ζωὴ αὕτη τῆς ***ἀναγεννήσεως*** συγκρίνεται πρὸς τὴν φυσικὴν γένεσιν, εἶναι πρόδηλον ὅτι ἔχει ὅλας τὰς δυνατότητας τῆς προόδου—***αὐξήσεως*** καὶ ***τελειοποιήσεως***. Εἶναι ριψοκίνδυνον νὰ θεωρῆται εἷς νεωστὶ εἰς τὸν Χριστὸν ἐπιστραφεὶς ὡς τέλειος ἢ ἅγιος μὲ τὴν ἀπόλυτον τῆς λέξεως σημασίαν. Ὅπως εἴπομεν, ὁ πιστὸς καὶ ὁ ἅγιος ἔχουσιν ἀνάγκην καὶ εἶναι ἐπιδεκτικοὶ τελειοποιήσεως.

Πῶς ἐννοεῖ ἡ Ἁγία Γραφὴ τὴν τελειοποίησιν αὐτήν; Ἡ τελειοποίησις τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας σημαίνει ἀπόκτησιν πείρας Χριστιανικῆς, δηλ. χρῆσιν τῶν μέσων τῆς χάριτος (περὶ ὧν κατωτέρω) καὶ αὐξήσεως εἰς ὡριμότητα πνευματικήν. Ἡ δὲ ***πνευματικὴ ὡριμότης*** σημαίνει τὴν κατάστασιν ἐκείνην, διὰ τῆς ὁποίας ὁ πιστὸς ἀποκτᾷ τὴν ἱκανότητα νὰ ὁδηγήσῃ καὶ ἄλλους εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. «Ἐνῷ ὡς πρὸς τὸν καιρὸν ἔπρεπε νὰ ἦσθε διδάσκαλοι, πάλιν ἔχετε χρείαν τοῦ νὰ σᾶς διδάσκῃ τις τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ· καὶ κατηντήσατε νὰ ἔχετε χρείαν γάλακτος καὶ οὐχὶ στερεᾶς τροφῆς» (Ἑβρ. ε'. 12). Οἱ Χριστιανοί, πρὸς οὓς ἔγραφεν ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἔπρεπε νὰ εἶχον τελειοποιηθῆ, ἔπρεπεν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἦναι πλέον διδάσκαλοι, ἱκανοὶ νὰ διδάξουν τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν διατάξεων τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ἐν τούτοις δὲν εἶχον λάβει τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην. Φαίνεται ὅτι ὅπως ὑπάρχουν ἄνθρωποι στάσιμοι εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην, ὑπάρχουν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν—διότι δὲν ἐχρησιμοποίησαν πάντα τὰ εἰς τὴν διάθεσίν των μέσα καὶ ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἔξω, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἀπετέλουν τὸν ἐσωτερικόν των κύκλον, τὸν οἰκογενειακόν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀσκήσουν ἀγαθὴν ἐπιρροὴν καὶ παρουσιάζουν οὕτω μίαν στασιμότητα, ἡ ὁποία ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὀπισθοδρόμησιν.

Ὁ Χριστιανὸς διαρκῶς πρὸς τὰ ἐμπρὸς πρέπει νὰ ἐπεκτείνεται καὶ νὰ δεικνύῃ παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν ὡριμότητά του.

Ὁ Παῦλος εἶχεν φθάσει εἰς αὐτὴν τὴν τελειοποίησιν, ὅταν ἐθεώρει τὰ πάντα

σκύβαλα διὰ τὸ ἔξοχον τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ὅταν ἔλεγεν: «Οὐαὶ εἰς ἐμὲ ἐὰν δὲν κηρύττω». Ἐὰν δὲν φθάσῃ ὁ Χριστιανὸς εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν καὶ ἀκόμη πέραν, εἶναι ἀμφίβολος ὄχι μόνον ἡ τελειοποίησίς του ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀναγέννησίς του. Πρὸ παντὸς δὲν θέλει ὁ Κύριος ἀτροφικοὺς Χριστιανούς, ἀτροφικὴν Ἐκκλησίαν, διότι τὸ ἀτροφικὸν πάντοτε εἶναι ἐγγὺς τοῦ θανάτου.

Τί εἴδους Χριστιανοὶ εἴμεθα ἡμεῖς; τελειοποιήσιμοι ἢ ἀτροφικοί;

II. Τὰ μέσα τῆς τελειοποιήσεως.

Ὁ Θεός, μᾶς καλεῖ ὅλους νὰ ἤμεθα τέλειοι καὶ συνάμα μᾶς ἐχορήγησε πάντα τὰ πρὸς τὴν τελειοποίησιν ἀπαιτούμενα μέσα.

Θὰ ἦτο τραγικὸν ἂν ἐκαλούμεθα εἰς σωτηρίαν χωρὶς μέσον σωτηρίας, ἢ εἰς αὔξησιν χωρὶς τὴν τροφήν, ἥτις εἶναι τὸ πρώτιστον στοιχεῖον τῆς αὐξήσεως.

Διὰ τὴν σωματικήν μας τελειοποίησιν ἔχομεν ἀνάγκην τροφῆς, ἀέρος, γυμναστικῆς ἢ ἀσκήσεως. Τὰ αὐτὰ χρειαζόμεθα — πνευματικὰ ὅμως—διὰ τὴν πνευματικήν μας τελειοποίησιν. Ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς κατ᾽ ἰδίαν μελέτην καὶ πρὸς ἀπὸ κοινοῦ διδασκαλίαν, ὑπὸ τῶν κληθέντων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. Ἔχομεν ἀνάγκην τῆς πνευματικῆς ἀτμοσφαίρας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῇ καὶ ἀναπνέει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν ἀνάγκην τῶν τελετῶν ἐκείνων τῆς Ἐκκλησίας ὡς μέσων τῆς χάριτος, διὰ τῶν ὁποίων ζωογονεῖται ἡ μνήμη ἡμῶν τῶν ὑπὲρ ἡμῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἤμεθα συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως διηγερμένοι εἰς μίαν ζωὴν τελείας αὐταπαρνήσεως, τελείας ἐγκαταλείψεως τοῦ κόσμου καὶ τῶν σκέψεων καὶ μεθόδων αὐτοῦ, τελείας ἀφιερώσεως εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ — τὴν ἀγάπην, τὴν χαράν, τὴν εἰρήνην, τὴν μακροθυμίαν, τὴν χρηστότητα, τὴν ἀγαθοσύνην, τὴν πίστιν, τὴν πραότητα, τὴν ἐγκράτειαν. Καὶ εἶναι φυσικὸν μία ζωή, ἡ ὁποία ἀπηρνήθη τὰ ἔργα τῆς σαρκός, νὰ ἐκδηλώνῃ πάντοτε τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχήν.

Τὰ μέσα ὅμως ταῦτα δὲν θὰ τὰ χρησιμοποιήσωμεν ἁπλῶς εἷς ἕκαστος χωριστά, ἀλλὰ καὶ θὰ προτρέπωμεν καὶ παρακινῶμεν ἀλλήλους εἰς τὴν χρῆσίν των καὶ εἰς τὴν καλλιέργειάν των τοὺς οἰκείους μας, τὰ τέκνα καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ γνωρίμους μας —διὰ συχνῆς, εἰλικρινοῦς καὶ ἀνυποκρίτου μετ᾽ ἀλλήλων πνευματικῆς ἐπικοινωνίας. Ἡ ***κοινωνία τῶν πιστῶν*** καὶ ἡ ἀμοιβαία ἀνταλλαγὴ τῆς Χριστιανικῆς πείρας ἀλλήλων εἶναι σπουδαῖος παράγων πνευματικῆς αὐξήσεως καὶ τελειοποιήσεως.

Ἕνας γίγας πνευματικός, ὁ Παῦλος, ζητεῖ τὰς προσευχὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ ὁδηγηθέντων εἰς τὸν Χριστὸν (Ρωμ. ιδ΄. 30), συγχρόνως δὲ θέλει νὰ ἴῃ τὰ πνευματικά του τέκνα, «διὰ νὰ συμπαρηγορηθῶ», λέγει, «μεταξύ σας διὰ τῆς κοινῆς πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ» (Ρωμ. α΄. 12). Ἡ ***ἀτομικὴ λατρεία*** (προσευχή, μελέτη τοῦ Λόγου, σκέψις) εἶναι σπουδαῖον μέσον πνευματικῆς αὐξήσεως καὶ τελειοποιήσεως. Ἡ ***οἰκογενειακὴ λατρεία*** (ἢ οἰκογενειακὴ προσευχὴ) εἶναι ὑψηλότερος κάπως βαθμὸς πνευματικότητος καὶ ὑπηρεσίας τοῦ Κυρίου διὰ

τὴν ὁδηγίαν τῶν οἰκείων μας εἰς τὸν Χριστόν. Ἡ ***ἀπὸ κοινοῦ λατρεία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν*** εἶναι ἀκόμη σπουδαιότερος παράγων, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν δύο προηγουμένων. Εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζήτει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπὸ τοὺς ἐν Ρώμῃ Χριστιανούς.

Ποίαν χρῆσιν τῶν μέσων τούτων κάμνομεν ἡμεῖς διὰ τὴν τελειοποίησίν μας καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἄλλων; Αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἀποφύγωμεν, ἐὰν εἰλικρινῶς ποθῶμεν τὴν Χριστιανικὴν τελειότητα.

III. Ποῖος εἶναι ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς τελειοποιήσεως;

Ὡριμότης, αὐτοτέλεια, πρωτοβουλία, σταθερότης. Ὁ Ἀπόστολος ἀπαντᾷ εἰς τοῦτο ὡς ἑξῆς: «Διὰ νὰ μὴ ἤμεθα νήπιοι, κυματιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι μὲ πάντα ἄνεμον τῆς διδασκαλίας», ἀλλὰ «νὰ καταντήσωμεν πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ». Κάθε μία ἀπὸ τὰς φράσεις αὐτὰς εἶναι ὄγκος ἀληθείας καὶ συνάμα προειδοποίησις κατὰ μυρίων κινδύνων, οἵτινες καθ᾿ ὅλους τοὺς αἰῶνας ὑπέσκαψαν τὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς Χριστιανικῆς ὑποστάσεως. Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν, δὲν ἔπαυσαν τὰ διαλυτικὰ στοιχεῖα νὰ ἐργάζωνται κατὰ τῆς ἑνότητος τοῦ «ἑνὸς σώματος», τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀποξηραίνουν τὴν ἰκμάδα καὶ τὴν ζωὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ὦ ἀδελφοί μου, ὕστερον ἀπὸ τόσων ἐτῶν Χριστιανικὴν ζωὴν καὶ Χριστιανικὴν πεῖραν, ἐὰν δὲν διακρίνωμεν τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον τῆς τελειοποιήσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἴχομεν ἤδη φθάσει, τίς πταίει; Πάντως μὲ τὰ ἄφθονα μέσα, τὰ ὁποῖα ἔθεσεν ὁ Κύριος εἰς τὴν διάθεσίν μας, δὲν πταίει Ἐκεῖνος. ***Πταίομεν ἡμεῖς*** — εἴτε διότι ὑπήρξαμεν ἀμελεῖς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μέσων τούτων, εἴτε διότι παρὰ τὴν προειδοποίησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «ἐσβύσαμεν τὸ Πνεῦμα», τὴν φλόγα, τὴν ὁποίαν αὐτὸ ἤναψεν ἐν ἡμῖν, διὰ τῶν προσφιλῶν εἰς ἡμᾶς ἁμαρτιῶν ἢ διὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἡμῶν, διὰ τῆς ἀδιαλλαξίας τοῦ χαρακτῆρος ἡμῶν ἢ δι᾿ ἄλλας πολλὰς καὶ ποικίλας αἰτίας. Πάντως ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς πρὸς ἀλλαγὴν τῆς πορείας ἡμῶν· καὶ τὸν καιρὸν τοῦτον ὀφείλομεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν σήμερον μὲ ἐντεταμένην προσπάθειαν ὅπως εἰσέλθωμεν καὶ προχωρήσωμεν σταθερῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελειοποιήσεως, ὥστε νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ κατανοήσωμεν τὸ βάθος καὶ τὸ ὕψος, τὸ μῆκος καὶ τὸ πλᾶτος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει πᾶσαν γνῶσιν καὶ ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμήν.

Π. Γ. Λογγινίδης.

ΔΙΑΤΙ ΚΟΙΜΑΣΑΙ;

«Ὁ δὲ Ἰωνᾶς κατέβη εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ πλοίου καὶ ἐπλαγίασε καὶ ἐκοιμᾶτο βαθέως. Καὶ ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν ὁ πλοίαρχος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, Διατί κοιμᾶσαι σύ; σηκώθητι, ἐπικαλοῦ τὸν Θεόν σου· ἴσως ὁ Θεὸς μᾶς ἐνθυμηθῇ καὶ δὲν χαθῶμεν» (Ἰων. α΄.5,6).

Ὁ Ἰωνᾶς κοιμᾶται βαθέως! Παρακούει εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὅπως μεταβῇ εἰς Νινευή, ἐπιβιβάζεται ἑνὸς πλοίου ὅπερ μεταβαίνει εἰς Θαρσεῖς· τὸ πλοῖον κινδυνεύει νὰ βυθισθῇ ἐκ τῆς μεγάλης τρικυμίας, οἱ ναῦται ἐπικαλοῦνται τὰ εἴδωλά των ὅπως σωθοῦν, ἀλλ' ὁ Ἰωνᾶς κάτω εἰς τὸ κῦτος τοῦ πλοίου κοιμᾶται βαθέως! Τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον περισσότερον παντὸς ἄλλου ὤφειλε νὰ ἦναι ἐν ἐγρηγόρσει, ὄχι μόνον ἐκοιμᾶτο, ἀλλ' ἐκοιμᾶτο βαθέως. Τὰ κύματα, ἡ βοὴ τοῦ ἀνέμου, ὁ σάλος τοῦ πλοίου, αἱ φωναὶ τῶν ναυτῶν δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸν ἀφυπνίσουν. Παρατηρήσατε εἰς τὸν βαθὺν ὕπνον τοῦ Ἰωνᾶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας. Οὐδὲν ναρκωτικὸν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τοιοῦτον ὀλέθριον ὕπνον ὡς ἡ ἁμαρτία. Διὰ τῶν ναρκωτικῶν τὸ σῶμα περιπίπτει εἰς βαθὺν ὕπνον, ἀλλ' ἀπείρως φοβερώτερος εἶναι ὁ ὕπνος, τὸν ὁποῖον προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ κόσμος. Τὶ μαλθακὰς κλίνας προσφέρει ὁ κόσμος εἰς ὅσους παγιδεύονται ὑπ' αὐτοῦ! Παρατηρήσατε ἐπίσης τὰ ναρκωτικὰ ἀποτελέσματα τῆς σαρκός. Ὁ Ἰωνᾶς ἔφυγεν ἀκριβῶς διὰ νὰ ἀποφύγῃ ὀλίγον σωματικὸν κόπον καὶ προσωπικὸν ὄνειδος. Εἰς ὁποίας μωρίας μᾶς παρασύρει ἡ σάρξ, ὅταν ὑπακούωμεν εἰς αὐτήν! Αἱ ἀπολαύσεις καὶ ἀναπαύσεις, ὅταν ἀποτελοῦν τὸν μόνον σκοπὸν τῆς ζωῆς μας, ἀπομυζοῦν τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός μας. Βλέπομεν ἐπίσης ἓν ἐκ τῶν τεχνασμάτων τοῦ Σατανᾶ. Ζητεῖ νὰ ἀποκοιμήσῃ τοὺς προφήτας τοῦ Θεοῦ, διότι γνωρίζει ὅτι ἂν καταντήσουν ἄφωνοι καὶ νυσταλέοι, δὲν θὰ δύνανται νὰ βλάψουν τὸ ἔργον του. Ἂς ἐλευθερωθῶμεν ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ Ἰωνᾶ· ἀλλ' ἐπειδή, ὡς ὁ Ἰωνᾶς, πάσχομεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ φέρομεν τὸ βάρος τῆς σαρκός, ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πειραζόμεθα ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς ἐπισκέπτεται ἐνίοτε ὁ ἄγρυπνος πλοίαρχος, μήπως ἀποκοιμηθῶμεν, καταστῶμεν πνευματικὰ ἐρείπια. Θὰ ἀναλάβω σήμερον τὸν ρόλον τοῦ πλοιάρχου, καὶ ὡς κυβερνήτης τοῦ πλοίου τούτου θὰ φωνάξω εἰς τοὺς κοιμωμένους Χριστιανούς: «Διατὶ κοιμᾶσθε; Σηκώθητε καὶ καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸν Θεόν σας!»

Θὰ τοῖς ὑπενθυμίσω ἐν πρώτοις ὅτι ***τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον.*** Ἦτο μέγα αἶσχος νὰ κοιμᾶται ὁ Ἰωνᾶς, ὅταν ὅλοι οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου κατέβαλλον ἀπεγνωσμένας προσπαθείας νὰ τὸ ἐλαφρώσουν καὶ νὰ τὸ σώσουν ἐκ φοβεροῦ ναυαγίου. Ὁ κίνδυνος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀπῄτει παρὰ παντὸς γενναίου καὶ φρονίμου ἀνθρώπου νὰ δώσῃ πρόθυμον βοήθειαν. Σύ, ὅστις εἶσαι μέλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁμολογεῖς πίστιν διὰ τῶν χειλέων, δὲν αἰσχύνεσαι νὰ κοιμᾶσαι, νὰ ἦσαι τόσον ὀκνηρὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου, ὅταν αἱ ψυχαὶ τῶν γύρω σου ἀνθρώπων εὑρίσκωνται ἐν κινδύνῳ; Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἔδιδεν εἰς μερικοὺς ἀπὸ σᾶς

νὰ ἴδητε τὸ θέαμα μιᾶς χαμένης ψυχῆς! Νὰ τὴν ἴδητε ὅπως εἶναι γυμνὴ καὶ τετραχηλισμένη πέραν τοῦ τάφου! Νὰ ἴδητε τὴν πρώτην της φρίκην, ὅταν βλέπη ἑαυτὴν ἐκτεθειμένην εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ παντοδυνάμου καὶ ἀδεκάστου Κριτοῦ. Νὰ ἴδητε τὸν φοβερὸν ἱδρῶτα ἐπὶ τοῦ μετώπου της, ὅταν ὁ Κριτὴς τῆς εἴπη : «Ἄπελθε ἀπ᾿ ἐμοῦ, κατηραμένη!» Πόσον ὠφέλιμον θὰ ἦτο ἂν εἴχομεν τὸ θέαμα τῆς κολάσεως ἐνίοτε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἂν ἀντήχουν εἰς τὰ ὦτά μας οἱ θρῆνοι μιᾶς χαμένης ψυχῆς! Ἄνθρωποι ἀποθνήσκουν, χάνονται· ὁ Σατανᾶς θριαμβεύει· ψυχαὶ κραυγάζουν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ σὺ κοιμᾶσαι; Εἴθε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ σὲ ζωοποιήσῃ καὶ σὲ ἀφυπνίσῃ, ὦ Χριστιανέ, καθ᾿ ἣν στιγμὴν σοῦ φωνάζω: «Διατί κοιμᾶσαι; Σηκώθητι, ἐπικαλοῦ τὸν Θεόν σου!».

Ἐνθυμοῦ ἐπίσης σύ, ὅστις κοιμᾶσαι, ὅτι εὑρίσκεσαι καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ὅτι ὀφείλεις νὰ κάμῃς καὶ σὺ τὸ μέρος σου πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ. Ἐγέρθητι, ὦ ἄνθρωπε· διότι δὲν θὰ κερδηθῇ ἡ μάχη μὲ στρατιώτας ὀκνηροὺς καὶ νυσταλέους, ἀλλὰ μὲ ἄνδρας αὐτοθυσίας δυναμένους νὰ βαστάζουν ὅλην τὴν πανοπλίαν των καὶ προθύμους νὰ τρέξουν εἰς τὴν μάχην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθείας, μὲ ἄνδρας ἀφόβους καὶ ἀτρομήτους ἐν μέσῳ τῶν λεγεώνων τοῦ ἐχθροῦ. Λέγεται περὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος βασιλέως ὅτι πρὸ τῆς τελευταίας καταστρεπτικῆς μάχης, ἥτις τοῦ ἐστοίχισε τὴν δυναστείαν του, ἐστάθη ἐπάνω εἰς ἕνα τάφον διὰ νὰ προσαγορεύσῃ τοὺς στρατιώτας του. Τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς κακὸς οἰωνὸς καὶ ὡς σημεῖον βεβαίας ἥττης. Ἐὰν καὶ ἐγώ, ὁ ποιμήν σας, ἔχω ποτὲ τὴν ἀτυχίαν νὰ κηρύττω τὸ Εὐαγγέλιον ἱστάμενος ἐπὶ νεκρᾶς ἐκκλησίας, δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ περιμένω ἄλλο τι εἰμὴ βεβαίαν ἀποτυχίαν. Ὅταν ὁ ἐργάτης τοῦ Χριστοῦ ὑποστηρίζεται ἀπὸ μίαν ζῶσαν ἐκκλησίαν, ὅταν ὑποβαστάζεται ἀπὸ ἐκκλησίαν πλήρη ***ἀγάπης καὶ προσευχῆς***, ποῖος δύναται ν᾿ ἀντισταθῇ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Λόγου; Ἡ νίκη θὰ ἦναι βεβαία. Ὅταν ὅμως ἔχωμεν νωθροὺς καὶ ἀπροσέκτους διακόνους καὶ πρεσβυτέρους, μέλη νυσταλέα καὶ ὀκνηρά, οἱ οἰωνοὶ εἶναι κακοὶ καὶ ἡ μάχη θὰ καταλήξῃ εἰς οἰκτρὰν καταστροφήν. Τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον προξενεῖ ἡ παρουσία ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἔστω καὶ ἑνὸς προσώπου μὴ πραγματικῶς Χριστιανοῦ, εἶναι ἀφάνταστον. Ἡ ἀνατομία μᾶς διδάσκει ὅτι οὐδὲν μέρος τοῦ σώματος εἶναι νεκρόν. Ἀκόμη καὶ οἱ ὀδόντες καὶ τὰ ὀστᾶ ἔχουν ζωήν· Ἡ ζωὴ ἀποστρέφεται πᾶσαν συνάφειαν μὲ τὸν θάνατον, ἐὰν δὲ νεκρά τις οὐσία εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα, ὅλαι αἱ σωματικαὶ δυνάμεις στρέφονται πρὸς τὸ μεμολυσμένον μέρος διὰ νὰ ἐκβάλουν τὴν ξένην οὐσίαν, συχνάκις δὲ τὰ ἕλκη καὶ τὰ παρόμοια εἶναι ἀποτελέσματα τῆς προσπαθείας ταύτης τῆς φύσεως, ἐπιζητούσης νὰ ἀποβάλῃ νεκράν τινα οὐσίαν ἐκ τοῦ σώματος. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ νεκρόν, ἐὰν δὲ νεκραὶ οὐσίαι ὑπεισέλθουν ποτὲ εἰς αὐτήν, ***δὲν θὰ εὕρουν αὗται ἡσυχίαν***, διότι ἡ Ἐκκλησία θὰ αἰσθανθῇ τὸ κακὸν εἰς ὅλον της τὸν ὀργανισμὸν καὶ θὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως μὲ ὅλην της τὴν δύναμιν καὶ ζωτικότητα ὅπως ἀποβάλῃ τὸ νεκρὸν στοιχεῖον ἀπὸ τὸ ζῶν σῶμά της. Εἴθε νὰ μὴ ἠσχολεῖτο ποτὲ ἡ Ἐκκλησία μὲ τοιαῦτα ζητήματα, ἀλλὰ νὰ ἐστρέφετο πάντοτε ἡ προσοχή της ἀπερίσπαστος εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας ψυχῶν.

Θὰ παρακαλέσω μερικοὺς κατ᾿ ὄνομα Χριστιανοὺς καὶ μὴ ἔχοντας ζωὴν

Χριστιανικὴν ἢ νὰ ἀποχωρήσουν ἢ νὰ κάμουν τὴν ὁμολογίαν των πραγματικήν. Ἢ ἔσο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγεις ὅτι εἶσαι, ἢ παῦσε νὰ ὑποκρίνεσαι! Μὴ ψεύδεσαι εἰς τὸν Θεόν, διότι βλάπτεις τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας εἶσαι μέλος, καὶ τὴν ὁποίαν, ἐφ᾽ ὅσον εἶσαι μέλος αὐτῆς, ὀφείλεις νὰ ὑπηρετῇς. Ἀποτείνομαι εἰς κάθε Ἰωνᾶν καὶ τοῦ λέγω: «Ἢ σηκώθητι καὶ προσευχήθητι μεθ᾽ ἡμῶν, ἢ ἔξελθε τοῦ πλοίου, διότι ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ σὲ ἐκβάλωμεν ἡμεῖς!».

Ἐν τέλει ἔχω νὰ ἀναφέρω ὅτι μὲ τὴν ἀφύπνισιν ἑκάστου Ἰωνᾶ εἶναι συνδεδεμένη αὐτὴ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Πῶς θὰ δοξασθῇ ὁ Θεός, ἐὰν ὁ μόνος ἐν τῷ πλοίῳ, ὅστις τὸν ἐλάτρευε, κοιμᾶται; Ἐὰν ὁ Ἰωνᾶς δὲν ἔκραζεν εἰς τὸν Θεόν του, πῶς θὰ ἐγνώριζον οἱ ναῦται ὅτι ὑπάρχει ὁ πραγματικὸς Θεὸς ὁ ἀκούων προσευχάς; Ἡ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ αἵματός Του, τοῦ προσώπου Του, πᾶν ὅ,τι ἔχομεν θεῖον καὶ ἱερὸν εἶναι παρακαταθήκη τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία καταστῇ κοσμικὴ καὶ ὀκνηρά, τί λέγει ὁ κόσμος; «Ἡ θρησκεία εἶναι ψεῦδος». Ἀλλ᾽ ἂς ἴδῃ ὁ κόσμος μίαν ἐκκλησίαν ζωντανήν, καὶ τότε ναὶ μὲν ὀργίζεται ἐλεγχόμενος ὑπ᾽ αὐτῆς, αἰσθάνεται ὅμως σεβασμὸν δι᾽ ἐκείνους τοὺς ὁποίους μισεῖ, καὶ ὁμολογεῖ κρυφίως ὅτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ ὑπάρχει δύναμις. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία προσεβλέπετο τὸ παλαι μετὰ θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν, διότι ἔβλεπον οὗτοι τοὺς μάρτυράς της ἀποθνήσκοντας ἄνευ δακρύων, τοὺς πτωχούς της εὐτυχεῖς ἐν τῇ πτωχείᾳ των καὶ μὴ γογγύζοντας, τοὺς κατέχοντας ἀξιώματα ταπεινοὺς καὶ ὄχι ἐκδότους εἰς ἐπιθυμίας καὶ πλεονεξίας· ἔβλεπον τὴν ἁγνότητα τῶν Χριστιανῶν καὶ τὸν ἔνθερμον ζῆλον τῶν ἐπισκόπων των. Ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία σὺν τῷ χρόνῳ ἐξεφυλίσθη, συνῆψε συμμαχίαν μὲ τὸ Κρᾶτος, ἀπώλεσε τὴν ἀξιοπρέπειάν της, καὶ ἔπεσε ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν θέσιν, ἣν κατεῖχε ὡς νύμφη τοῦ Κυρίου καὶ ὡς πνευματικὸν σῶμα ζωοποιηθὲν ἄνωθεν. Ποία ἦτο τότε ἡ στάσις τοῦ κόσμου; Ναὶ μὲν ἐξωτερικῶς καὶ τυπικῶς ἔκλινε γόνυ εἰς ἐκκλησίας πολυτελεῖς κεκοσμημένας μὲ ἄφθονον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐν τῇ καρδίᾳ του ὅμως ᾐσθάνετο μῖσος καὶ ἀποστροφὴν πρὸς αὐτήν.

Ἂς ἴδωμεν τώρα ποῖον πρέπει νὰ θεωροῦμεν γρηγοροῦντα Χριστιανόν. Ἐν πραγματικῇ ἐγρηγόρσει εἶναι ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι φαντασία, οὔτε ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ κόλασις μῦθος, ἀλλ᾽ ὁ ὁποῖος ἐργάζεται ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἐὰν τὰ πνευματικὰ ταῦτα πράγματα ἦσαν τὰ μόνα οὐσιώδη καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σκιαί. Θέλω ἀνθρώπους σιδηρᾶς ἀποφασιστικότητος, διότι οὐδεὶς Χριστιανὸς εἶναι ἐν ἐγρηγόρσει, ἐὰν δὲν ἐργάζεται μὲ πάθος διὰ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν. Δυνατὸν νὰ μὴ ἔχῃ ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον του, ἀλλ᾽ ἐὰν λυπῆται, θρηνῇ καὶ στενάζῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐν ἐγρηγόρσει. Ὁ ὀκνηρὸς ὅμως ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ μὴ ἐπιστρέφων ψυχάς, ὁ διδάσκαλος τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου, τοῦ ὁποίου οἱ μαθηταὶ δὲν παρουσιάζουν πνευματικοὺς καρπούς, ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν κατώρθωσε νὰ κάμῃ κανένα ἁμαρτωλὸν νὰ στραφῇ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ὅμως εἶναι εὐτυχὴς καὶ εὐχαριστημένος μὲ τὸν ἑαυτόν του—ὁ τοιοῦτος κοιμᾶται. Ἂς προσέξῃ ὁ τοιοῦτος μήπως κοιμηθῇ τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου. Θὰ ηὐχόμην εἰς τὸν Κύριον νὰ ἔστελλε μᾶλλον εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν

βροντὰς καὶ θυέλλας θλίψεων καὶ δοκιμασιῶν, νὰ ἄρῃ διὰ θανάτου τὸν ποιμένα καὶ τοὺς καλλιτέρους μας ἄνδρας, νὰ μᾶς ἐπιτεθῇ ὁ ὄχλος καὶ νὰ μᾶς συκοφαντῇ ὁ τύπος, παρὰ νὰ ἐξακολουθῶμεν πολλαπλασιαζόμενοι καὶ αὐξάνοντες, ὁ δὲ ἱερὸς οὗτος τόπος νὰ γίνεται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αἴθουσα ὕπνου διὰ νὰ ῥογχαλίζωμεν ἢ νὰ ψάλλωμεν νυσταλέους ὕμνους πρὸς τὸν Ὕψιστον, ἀντὶ νὰ ἦναι ὁπλοστάσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἀκονίζωμεν τὰ ξίφη μας κατὰ τὴν Κυριακήν, διὰ νὰ μαχώμεθα καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθείας του. Ποτὲ νὰ μὴ γίνουν τὰ καθίσματα αὐτὰ κλῖναι διὰ τοὺς νυσταλέους. «Διατί κοιμᾶσαι σύ; Σηκώθητι καὶ ἐπικαλοῦ τὸν Θεόν σου. Ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός!»

Χρησιμοποιήσατε τὰς εὐκαιρίας, τὰς ὁποίας σᾶς δίδει ὁ Θεός. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἐκείνου, ὅστις σᾶς ἐξηγόρασε διὰ τοῦ αἵματός Του, σᾶς παρακαλῶ νὰ ὑπηρετῆτε Αὐτὸν ἐν τῇ ζωῇ σας· ἐν τῷ ὀνόματι Ἐκείνου ὅστις σᾶς ἐκάλεσεν εἰς κλῆσιν ἁγίαν, ἐργασθῆτε ὁλοψύχως διὰ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν· ἐν τῷ ὀνόματι Τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς σωτηρίαν πρὸ καταβολῆς κόσμου, ζήσατε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ μὲ σπλάγχνα οἰκτιρμῶν. Ἐν τῷ ὀνόμααι τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ὁποῖον ἐλπίζετε νὰ ἴδητε μίαν ἡμέραν, διακηρύξατε τὸν Λόγον του εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Φωνάξατε μέχρις οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ οὐρανοὶ ἀντηχήσουν: «Μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον». «Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν, ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει». Ἐργασθῆτε, κοπιάσατε, ἀγωνισθῆτε· καὶ ὁ Θεὸς θὰ σᾶς δώσῃ τὴν εὐλογίαν Του! Ἀμήν.

(Εκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ C. Spurgeon)

Γεώργιος Κλάδης.

Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΖΩΠΥΡΗΣΕΩΣ

Ε΄.

(συνέχεια καὶ τέλος)

Πάντα ταῦτα δύναμαι νὰ ἀναμένω ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν παραχώρησίν μου. Ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶμαι ἤδη δοῦλος παρακεχωρημένος εἰς Αὐτόν, τί Αὐτὸς δικαιοῦται νὰ ἀναμένῃ ἐκ μέρους μου;

α΄) ***Τὴν καθημερινὴν ζωὴν τῆς πίστεως.*** — Ὀφείλω νὰ παύσω ἐμπιστευόμενος εἰς τὸν ἑαυτόν μου καὶ νὰ ζῶ ζωὴν συνεχοῦς ἐμπιστοσύνης καὶ ἐξαρτήσεως ἀπὸ τοῦ ἐντός μου ἐνοικοῦντος Χριστοῦ. Ἔμαθον πλέον ὅτι ἐν ἐμοὶ (τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου) δὲν ὑπάρχει οὐδὲ κόκκος πνευματικῆς ζωῆς, καὶ ὅτι ἡ μόνη πηγὴ πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅστις κατοικεῖ ἐν ἐμοὶ διὰ τοῦ Πνεύματος. Χωρὶς τοῦ ἐντός μου Χριστοῦ εἶμαι πνευματικῶς πάμπτωχος. Τὸ μέγα ἀξίωμα τῆς νέας μου ζωῆς εἶναι: ***Ἐμπιστεύου εἰς τὸν ἐντός σου Χριστόν.*** Αὐτὸς εἶναι ἡ σοφία μου, ἡ ζωή μου, τὸ φῶς μου. Μὲ βεβαιοῖ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, κατοικοῦν ἐν ἐμοί, ἔχει ἀναλάβει τὴν διεύθυνσίν μου. Θὰ μὲ

ὁδηγῇ· θὰ μὲ διδάσκῃ διὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ· θὰ μὲ ἐξαγνίζῃ· θὰ μοὶ ἀποκαλύπτῃ τὸν Χριστόν· θὰ μὲ καταστήσῃ κατάλληλον πρὸς ἔργον· θὰ ὁμιλῇ δι' ἐμοῦ· θὰ κάμῃ πάντοτε πᾶν ὅ,τι ἡ ζωή μου χρειάζεται ὅπως αὐξάνῃ ἐν Χριστῷ. Κατὰ τὴν προτέραν μου ζωὴν ἐγὼ ἐσχεδίαζον καὶ ἐπενόουν, καὶ ἐστενοχωρούμην σχετικῶς πρὸς τὰ καθημερινά μου καθήκοντα καὶ τὸ καθημερινόν μου ἔργον. Ἤδη ἐν τῇ νέᾳ ζωῇ ὀφείλω νὰ τὰ ἀφήσω ὅλα εἰς Αὐτόν. Κατὰ τὴν προτέραν μου ζωὴν διαρκῶς ἐστηριζόμην εἰς τὴν δύναμίν μου, τὴν κρίσιν μου, τὴν σοφίαν μου. Ἐν τῇ νέᾳ ζωῇ ἔχω νὰ στηριχθῶ εἰς Αὐτὸν καὶ μόνον εἰς Αὐτόν. Αὐτὸς πλέον ἔχει ὅλην τὴν φροντίδα καὶ διεύθυνσιν. Αὐτὸς κρατεῖ τὰς ἡνίας. Αὐτὸς εἶναι ὁ Διδάσκαλος, ἐγὼ δὲ ὁ μαθητής. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἐργάτης, ἐγὼ δὲ τὸ ἐργαλεῖον. Αὐτὸς εἶναι ὁ Κεραμεύς, ἐγὼ δὲ ὁ πηλός. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λοιπὸν πρέπει νὰ λάβῃ κατοχὴν καὶ τὴν ἐπ' ἐμοῦ διεύθυνσιν εἰς βαθμὸν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ πρὶν ἢ ἀπαρνηθῶ τὴν ἐπ' ἐμαυτοῦ κυριότητα. Τώρα πλέον ὀφείλω νὰ μάθω τὸ μέγιστον τῶν μαθημάτων ἐν τῇ σχολῇ τῆς πίστεως, τὸ μάθημα τοῦ νὰ μὴ ἐμπιστεύωμαι τὸν ἑαυτόν μου καὶ νὰ ἀποβλέπω διαρκῶς εἰς τὸν Ἰησοῦν· νὰ μὴ στηρίζωμαι εἰς τὸν ἑαυτόν μου διὰ τίποτε καὶ νὰ στηρίζωμαι εἰς τὸν Χριστὸν δι' ὅλα. Ὄχι μόνον ἐδικαιώθην διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ βλέπω ἤδη ὅτι «ὁ δίκαιος θέλει ζήσῃ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ». Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει: ***«Ἐγὼ εἶμαι ἡ ζωή»***· ὀφείλω λοιπὸν νὰ ἀποβλέπω διαρκῶς εἰς Αὐτόν· συνεχῶς παρὰ Αὐτοῦ νὰ λαμβάνω· διηνεκῶς νὰ ζῶ διὰ τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως. Ὁ δικαιούμενος ἐν Χριστῷ λέγει, «Ἐπίστευσα καὶ Σὲ ἐδέχθην εἰς τὴν ζωήν μου»· ὁ παραχωρούμενος Χριστιανὸς λέγει, «Σὲ ἐμπιστεύομαι, καὶ διαρκῶς ἐκ τῆς ζωῆς Σου ἀντλῶ». Ἡ ζωή Του εἶναι ἐνεστῶτος χρόνου, καὶ ἡ πίστις μου πρέπει νὰ εἶναι ἐνεστῶτος χρόνου. Τὸ ἀντίστοιχον τῆς ἰδικῆς Του βεβαιώσεως «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ζωή», εἶναι ἐκ μέρους μου, «Κύριε, ζῶ διὰ πίστεως ἐν Σοί». Καὶ αὐτὴ ἡ οὐράνιος ζωὴ εἶναι ζωὴ ἐξηρτημένη: «ποταμὸς ὕδατος ζωῆς ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου» (Ἀποκάλ. κβ΄ 1). Ἂν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔζη οὕτως ἐπὶ γῆς καὶ οἱ λελυτρωμένοι ἐν οὐρανῷ θὰ ζῶσιν οὕτω, πόσῳ μᾶλλον ἐγώ, τὸ ἀδύνατον Αὐτοῦ τέκνον, ἐπὶ γῆς πρέπει οὕτω νὰ ζῶ. Θὰ χρειασθῶ διδασκαλίαν ἐπὶ διδασκαλίαν, στίχον ἐπὶ στίχον, καὶ θὰ ἀκολουθήσουν πολλαὶ ἀποτυχίαι καὶ σφάλματα ἐκ μέρους μου, πρὶν ἢ ὁ ὑπομονητικός μου Ὁδηγὸς ἐγγράψῃ εἰς τὴν πεῖράν μου αὐτὸ τὸ μάθημα τῆς διαρκοῦς ἄρσεως πάσης ἐμπιστοσύνης εἰς ἑμαυτὸν καὶ τῆς διαρκοῦς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν ἐν ἐμοὶ Χριστόν. Ἀλλ' Αὐτὸς εἶναι ἀκούραστος διδάσκαλος, καὶ διὰ τῆς χάριτός Του βεβαίως θὰ μάθω τὸ μάθημα, καὶ θὰ γνωρίσω ἔν τινι μέτρῳ τὴν εὐτυχῆ πεῖραν τοῦ Παύλου: «Καθ' ὃ δὲ τώρα ζῶν ἐν σαρκί, ***ζῶ ἐν τῇ πίστει*** τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Γαλ· β΄. 20).

β΄) ***Τὴν καθημερινὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.*** — Ὀφείλω νὰ ***δεχθῶ*** τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ θέλημα Αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι πλέον ὁ κανὼν τῆς διευθύνσεως τῆς ζωῆς μου. Δὲν πρέπει πλέον νὰ ἐρωτῶ ἐμαυτὸν τί θέλω νὰ κάμω, ἀλλὰ τί ὁ Θεὸς θέλει νὰ κάμω. Ὁ δὲ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃ ἀποκάλυψις τοῦ θελήματος Αὐτοῦ, πρέπει νὰ λάβῃ νέαν θέσιν εἰς τὴν ζωήν μου. Ὀφείλω νὰ λάβω τὸν Λόγον Του ὡς τὸν κανόνα, πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ συμφωνῇ ἡ ζωὴ

μου· καὶ νὰ δεχθῶ αὐτόν, ὅσον καὶ ἂν συγκρούηται πρὸς τὰς σκέψεις ἢ ἐπιθυμίας μου· καὶ ὅσον καὶ ἂν ἄλλοι διαφωνοῦν ἢ ζητοῦν νὰ μὲ παραπείσουν. Ὅταν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέγῃ: «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες σᾶς βλάπτουσι καὶ σᾶς κατατρέχουσιν», ὀφείλω νὰ δεχθῶ καὶ νὰ ἐκτελέσω τὸ θέλημα τοῦτο τοῦ Θεοῦ, ὅσον καὶ ἂν ὁ κόσμος θεωρῇ τοῦτο ἀνωφελὲς ἢ ἀνόητον. Ὅταν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέγῃ: «Πᾶσαν ὑμῶν τὴν μέριμναν ρίψατε ἐπ' Αὐτόν, διότι Αὐτὸς φροντίζει περὶ ὑμῶν», ὀφείλω νὰ δεχθῶ τοῦτο ἀναφορικῶς πρὸς τὴν μέριμναν διὰ τὰς ἀνάγκας μου, καὶ νὰ ἀποβλέπω εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ἐφ' ὅσον ἐγὼ ὑπακούω. Ἐν ᾧ μελετῶ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐνδέχεται νὰ συναντήσω αἴφνης ἀλήθειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ καθημερινή μου ζωὴ δὲν συμφωνεῖ. Ὀφείλω μηδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ διαμφισβητήσω τὴν ἀλήθειαν ἐκείνην, ἀλλὰ νὰ κανονίσω τὴν καθημερινήν μου ζωὴν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς αὐτήν. Οὕτως ἡ ἀποδοχὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀποκαλύπτεται ἐν τῷ Λόγῳ Αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐνσάρκωσις αὐτοῦ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν καὶ διαγωγὴν εἶναι ἐξόχως διερευνητικὰ τῆς καρδίας τοῦ παρακε ωρημένου Χριστιανοῦ καὶ ἐξυπηρετοῦσι τὴν ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὡς οὐδὲν ἄλλο· πληροῦται δὲ θαυμασμοῦ, ὅταν βλέπῃ πόσον ὑπολείπεται τοῦ Θείου θελήματος

Ὀφείλω δὲ μεθ' ὑπομονῆς νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὑπομονὴ κατὰ γράμμα σημαίνει «τὸ νὰ μένῃ τις ὑποκάτω». Καθὼς ὁ ἀκατέργαστος ἀδάμας ὑπὸ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ στιλβωτοῦ, οὕτως ὀφείλω νὰ μένω ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ. Ἀντὶ τῆς εὐφροσύνου πνευματικῆς πείρας, τὴν ὁποίαν προσδοκῶ, ἐνδέχεται νὰ ἐπέλθωσι παθήματα, τρομεραὶ δοκιμασίαι μυστηριώδεις περιστάσεις, σκότος καὶ ἀβεβαιότης περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐν μέσῳ τῶν τοιούτων ὀφείλω ἁπλῶς νὰ μένω ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ. Πρέπει νὰ λέγω: «Γενηθήτω τὸ θέλημά Σου» εἴτε διὰ καλὸν εἴτε διὰ κακόν. Πρέπει νὰ μάθω «νὰ εἶμαι αὐτάρκης εἰς ὅσα ἔχω». Πολλοὶ εἶναι πρόθυμοι νὰ εἶναι ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἔργον, ἀλλ' ὄχι ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ πρὸς καθαρισμόν. Εἶναι ἕτοιμοι διὰ τὸν ἀγρόν, ἀλλ' ὄχι διὰ τὴν κάμινον ἢ διὰ τὴν σφυρηλάτησιν. Εἶναι ἕτοιμοι νὰ ὑπηρετήσωσιν, ἀλλ' ὄχι νὰ ὑπομένωσι πᾶν ὅ,τι ἔρχεται εἰς τὴν ζωήν των εἴτε ἐρχόμενον ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ εἴτε ἐπιτρεπόμενον παρ' Αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως μέρος τῆς παραχωρήσεως ἢ ὑποταγῆς μου εἰς τὸν Θεὸν εἶναι νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὴν ἰδικήν Του ἐκλογὴν περὶ τοῦ ποίου εἴδους πεῖρα θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ζωήν μου κατὰ τὴν παραχώρησίν μου εἰς Αὐτόν. Τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ Υἱὸν ἐπέτρεψε νὰ ἔλθῃ εἰς δεινὸν πειρασμὸν ἐκ μέρους τοῦ Πονηροῦ κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπηρεσίας Αὐτοῦ. Ὁ δοῦλος δὲν εἶναι ἀνώτερος τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς γνωρίζει ἀκριβέστατα τί εἶναι τὸ καλλίτερον δι' ἐμέ.

Ὅθεν εἰς πᾶν ὅ,τι συμβαίνει εἰς ἐμὲ μετὰ τὴν παραχώρησίν μου, ὁσονδήποτε ἀνεξήγητον καὶ δύσκολον, ὀφείλω μεθ' ὑπομονῆς νὰ ὑποταχθῶ, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς κρίνει ὡς τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς καθαρισμόν μου καὶ πρὸς ἐνίσχυσίν μου καὶ αὔξησιν ἐν τῇ Χριστιανικῇ ζωῇ «Ἡ παροῦσα περίστασις, ἥτις τόσον σὲ θλίβει (ἂν εἶσαι παρακεχωρημένος εἰς τὸν Χριστὸν), εἶναι τὸ τελειότερον ἐργαλεῖον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Πατρός, ὅπως σὲ μορφώσῃ

διὰ τὴν αἰωνιότητα. ***Ἐμπιστεύθητι λοιπὸν εἰς Αὐτόν.*** Μὴ ἀπωθήσῃς τὸ ἐργαλεῖον, διὰ νὰ μὴ χάσῃς τὸ ἔργον του.» Σκέψου πόσον παράλογος εἶναι οἱαδήποτε ἄλλη στάσις. Σήμερον παραχωρῶ ἐμαυτὸν εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ζῶ κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἰδικόν μου. Αὔριον ἔρχεται θλῖψις, δοκιμασία ἢ παθήματα· εὐθὺς δὲ ἴσως ἐπαναστατῶ καὶ ἀρχίζω νὰ ἀμφιβάλλω ἂν ὄντως παρεχώρησα ἐμαυτόν, ἢ ἂν ἐγενόμην δεκτός, ἢ ἀμφιβάλλω καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή, πρὶν παρέλθωσι μηδὲ εἰκοσιτέσσαρες ὧραι ἀφ᾽ ὅτου εἶπα, «Κύριε, οὐχὶ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ Σόν», παραβαίνω τὴν εἰς τὸν Θεὸν ὀφειλομένην πίστιν, διότι κἄτι, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἰδικόν μου θέλημα, παρεισῆλθεν εἰς τὴν ζωήν μου. Ἂς ἐνθυμοῦμαι πάντοτε ὅτι ὁ ὕψιστος σκοπός μου ὡς παρακεχωρημένου δούλου εἶναι νὰ ***ζῶ*** ἐν τῇ ὑποταγῇ, τὴν ὁποίαν ***ὡμολόγησα***, καὶ τοῦτο θὰ γίνηται ὅταν μεθ᾽ ὑπομονῆς ὑποτάσσωμαι ἐν σχέσει μὲ πᾶν ὅ,τι ἐγγίζει τὴν ζωήν μου.

Ὀφείλω νὰ ***κάμνω*** τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν κατόπιν συμφωνίας προσφέρω ἐμαυτὸν εἴς τινα ἐργοδότην πρὸς ὑπηρεσίαν, εἶναι ζήτημα τιμῆς δι᾽ ἐμὲ καθ᾽ ἑκάστην καὶ πιστῶς νὰ ἐκτελῶ ἣν ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν. Καὶ τί ἄλλο παρὰ τοῦτο εἶναι ἡ εἰς τὸν Θεὸν παραχώρησίς μου; Εἶναι, ὡς προηγουμένως ἀνεπτύχθη, «ἡ ἑκούσιος προσφορὰ ἡμῶν αὐτῶν εἰς τὸν Θεὸν νὰ κάμωμεν τὸ θέλημα Αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἰδίου ἡμῶν θελήματος». Αὕτη εἶναι ἡ σημασία τῆς παραχωρήσεώς μου. Ἂς κάμνω λοιπὸν τὸ θέλημά Του. Οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰλικρινὲς διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἀναμφιβόλως οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰλικρινὲς διὰ τὸν Θεόν.

Τὸ νὰ δεχθῶ, νὰ ὑποταχθῶ, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν νὰ ἐκτελῶ τὸ θέλημά Του πρέπει νὰ εἶναι πλέον ὁ μόνος σκοπὸς καὶ ἀγὼν τῆς ζωῆς μου. «Ἐμὸν φαγητὸν εἶναι νὰ πράττω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με», εἶπεν ὁ Υἱός. Τοῦτο εἶναι καὶ τὸ ἡμέτερον φαγητόν· τοῦτον μᾶς ἐνδυναμώνει· ταχέως δὲ γινόμεθα ἀδύνατοι καὶ ὀλιγόψυχοι χωρὶς αὐτοῦ. Ἐνθυμούμενοι τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ, «Ἰδού, ἔρχομαι, διὰ νὰ κάμω, ὦ Θεέ, τὸ θέλημά Σου», καὶ ἡμεῖς ὡς παρακεχωρημένα τέκνα ὀφείλομεν τοῦτο νὰ ἔχωμεν ἐνώπιον ἡμῶν ὡς τὸν ὕψιστον σκοπὸν τῆς ἐπιγείου ζωῆς ἡμῶν, ὡς θὰ εἶναι καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἡμῶν κατὰ τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας: «Ὁ κόσμος παρέρχεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὅστις ὅμως πράττει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα».

(Κατὰ μετάφρασιν Ξ. Π. Μόσχου) ***Ἰάκωβος Μακκόνκη.***

ΤΕΛΟΣ

ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ἱστορικὴ μελέτη.

(συνέχεια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος.

Κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον μεταξὺ Π. καὶ Ν. Διαθήκης τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος παρουσιάζει τρεῖς μεγάλας διαφορὰς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προηγουμένην ἐποχήν, ἤτοι: α) Ὅτι κατόπιν τῆς εἰς Βαβυλῶνα μετοικεσίας του ***ἐξέλιπον αἱ ἐν αὐτῷ πολιτικαὶ διαιρέσεις.*** β) Ὅτι ἔπαυσε μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων ***ἡ ῥοπὴ πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν.*** γ) Ὅτι τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἔπαυσε νὰ ἦναι συσσωματωμένον ἐντὸς τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐδημιουργήθη ἡ λεγομένη ***Διασπορά,*** ἤτοι, τὸ μέγα ἐκεῖνο τμῆμα τοῦ ἔθνους, ὅπερ ἐγκατεστάθη εἰς ξένας χώρας.

α) Ἡ ὑποδούλωσις τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, αἱ δύο βίαιαι μετοικεσίαι ἐκ Παλαιστίνης εἰς Μεσοποταμίαν (τῷ 722 π. Χ. μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Σαμαρείας καὶ τῷ 586 π. Χ. μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ), ἡ κατάλυσις τῶν δύο βασιλείων καὶ ἡ ἔκλειψις τῶν δύο βασιλικῶν οἴκων τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ μακρὰ διαμονὴ τῶν Ἰουδαίων ἐν Βαβυλωνίᾳ ἐξήλειψε τὸν μεταξύ των ὀλέθριον πολιτικὸν διχασμόν, ὁ ὁποῖος εἶχε δημιουργηθῇ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Σολομῶντος. Καὶ ναὶ μὲν ἐξηκολούθησαν οἱ Ἑβραῖοι νὰ διακρίνωσι τὴν κατὰ φυλὰς καταγωγήν των, ἀλλ' αἱ ἐδαφικαὶ περιφέρειαι, αἵτινες ἄλλοτε ἀνῆκον εἰς τὰς 12 φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, δὲν ἀνεσυστήθησαν πλέον μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλωνίας ἐπιστροφήν. Τοιουτοτρόπως τὸ ὅλον Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἀπέκτησεν ἐκείνην τὴν πολιτικὴν ἑνότητα καὶ ἑνιαίαν ἐθνικὴν συνείδησιν, δι' ἧς ἠδυνήθη νὰ διατηρηθῇ ἔκτοτε διὰ μέσου τόσων αἰώνων ἀλλεπαλλήλων ἐθνικῶν συμφορῶν καὶ συνεχῶν φυλετικῶν διωγμῶν.

β) Συγχρόνως παρατηροῦμεν ὅτι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλωνίας ἐπιστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἔπαυσαν νὰ ῥέπουν πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, ὅπως ἄλλοτε ἔπραττον συνεχῶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων των, καὶ τοῦ λοιποῦ προσεκολλήθησαν ὁλοκλήρως εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰεχωβᾶ. Ἡ σπουδαία αὕτη ψυχικὴ μεταστροφὴ ὠφείλετο ἀναμφιβόλως εἰς τὸ τρομερὸν μάθημα τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν συμφορῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσωφρόνισαν τοὺς Ἰσραηλίτας κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν Βαβυλῶνι μακρᾶς παροικίας των καὶ ἐφύλαξαν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὰς τοπικὰς ἐκεῖ εἰδωλολοτρείας. Ὅταν δὲ ὁ βασιλεὺς Κῦρος συγκατετέθη εἰς τὴν ἐπάνοδόν των εἰς τὴν πατρῴαν γῆν καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ Ναοῦ ὄχι μόνον ἐπετράπη ἀλλὰ καὶ ὑπεβοηθήθη ἐκ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου, οἱ ἐπανακάμψαντες ἐξόριστοι, ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν καὶ ὁδηγίαν τῶν φλογερῶν ἀναμορφωτῶν Ἔσδρα καὶ Νεεμία, ἐθεώρησαν ἑαυτοὺς τοῦ λοιποῦ ὡς διπλασίως περιούσιον λαὸν τοῦ Ἰεχωβᾶ, ὅστις εἶχεν ἐπιστρέψει τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ταπεί-

νωσίν των κατὰ τρόπον τόσῳ θαυμαστὸν καὶ ἀνθρωπίνως ἀνέλπιστον. Τὸ δὲ νέον πολίτευμά των, ὡς ὠργανώθη ὑπὸ τοῦ Ἔσδρα καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἦτο οὐχὶ πλέον βασιλικόν, ἀλλὰ ***θεοκρατικόν.*** Ὁ μέγας ἀρχιερεύς, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἦτο τοῦ λοιποῦ ὄχι μόνον ὁ ἀνώτατος θρησκευτικός των λειτουργός, ἀλλὰ καὶ ὁ πολιτικός των ἐθνάρχης, ὁ τεταγμένος νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἐθνικῶν των δικαίων.

γ) ***Ἡ Διασπορά.*** Ἡ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων βιαία μετοικεσία τῶν Ἰουδαίων ἐκ Παλαιστίνης εἰς Μεσοποταμίαν δὲν ὑπῆρξε γενικὴ καὶ ὁλοκληρωτικὴ—δὲν ἀπεστράγγισε δηλαδὴ τὴν Παλαιστίνην ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. (¹) Μετεφέρθησαν κυρίως οἱ «ἄρχοντες», οἱ ἱερεῖς, οἱ μεγιστᾶνες, οἱ πολεμισταὶ καὶ οἱ τεχνῖται· ρητῶς ὅμως ἀναφέρεται ὅτι παρέμεινε «τὸ πτωχότερον μέρος τοῦ λαοῦ τῆς γῆς», ἤτοι, οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ποιμένες. Οἱ μετοικισθέντες εἰς Βαβυλῶνα ἔλαβον ἐκεῖ γαίας καὶ ἀποκατεστάθησαν κατὰ τρόπον ἴσως ἱκανοποιητικώτερον ἢ ἐν τῇ πατρίδι των. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἐδόθη ἡ ἄδεια τῆς ἐπανόδου των εἰς τὴν Παλαιστίσην, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν προετίμησαν νὰ μείνουν ἐν Βαβυλωνίᾳ, ὅπου εἶχον πλουτήσει καὶ εὐδοκιμήσει, καὶ νὰ μὴ ἐπανέλθουν εἰς τὴν κατεστραμμένην, ἄγονον (ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν) καὶ περιωρισμένην πατρῴαν γῆν. Μὲ τοῦτο δὲν ἀπεχωρίζοντο τοῦ ἔθνους των καὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰεχωβᾶ οὐδ᾽ ἔπαυον ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἀρχαίαν πατρίδα των. Δι᾽ αὐτούς ἡ Ἱερουσαλὴμ παρέμενε πάντοτε ἡ Ἁγία Πόλις, τὸ ἐθνικόν των κέντρον· εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς ἑορτὰς συνέρρεον κατὰ χιλιάδας μετὰ κατανύξεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ καὶ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ Ναοῦ ἀπέστελλον μεγάλας χρηματικὰς συνεισφοράς.

Ἀλλ᾽ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Διασπορᾶς δὲν ἔμειναν συγκεντρωμένοι εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. Ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ σὺν τῷ χρόνῳ διεχύθησαν εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς ὡς ἔμποροι καὶ ἐπιχειρηματίαι. Ὁ Φίλων ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του (40 μ. Χρ.) ἐν μόνῃ τῇ πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας εὑρίσκοντο 1,000,000 Ἰουδαίων, πάντων ἐννοεῖται Ἑλληνοφώνων, ἀλλὰ πιστῶν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰεχωβᾶ. (Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι βεβαίως πολὺ ἐξωγκωμένος, ἀφοῦ οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπετέλουν μόλις τὸ ἓν τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ δὲ Ἀλεξάνδρεια δὲν φαίνεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φίλωνος νὰ εἶχε περισσοτέρους τῶν 500,000 κατοίκων). Πάντως ὁ Ἰουδαῖος βαθμηδὸν ἐγένετο κοσμοπολίτης, Ἰουδαϊκαὶ δὲ παροικίαι

(¹) Οἱ ἐπὶ Ναβουχοδονόσορος μεταφερθέντες τμηματικῶς εἰς Βαβυλῶνα Ἰουδαῖοι ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ κατὰ μὲν τὸν Ἱερεμίαν νβ΄. 28-30) εἰς 4600 ἄτομα, κατὰ δὲ τὸ Β΄. Βασιλέων (κδ΄. 14-16) εἰς 10,000 περίπου. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν συμπεριελαμβάνοντο τὰ γυναικόπαιδα τῶν οἰκογενειῶν των. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων προηγουμένως μετοικισθέντων εἰς Μεσοποταμίαν Ἰουδαίων μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Σαμαρείας δὲν ἔχομεν πληροφορίας· πάντως ὅμως θὰ ἦσαν περισσότεροι, ἀφοῦ τὸ βασίλειον τῆς Σαμαρείας περιελάμβανε δέκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, ἔναντι τῶν δύο φυλῶν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Ὥστε ἂν ὑπολογίσωμεν ἐν συνόλῳ 100,000 Ἰουδαίων (σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις) ἀπαχθέντων εἰς Μεσοποταμίαν κατὰ τὰς δύο μετοικεσίας, δὲν θὰ ἤμεθα μακρὰν τῆς ἀληθείας.

συνεπήχθησαν καὶ Ἰουδαϊκαὶ συναγωγαὶ ἱδρύθησαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος ὥστε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἔτους 33 μ. Χρ. κατὰ τὴν ἔκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εὑρίσκοντο ἐν Ἱερουσαλὴμ ὡς προσκυνηταὶ Ἑβραῖοι τῆς Διασπορᾶς ὄχι μόνον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς (Παρθίας, Μηδίας, Περσίας καὶ Μεσοποταμίας), ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μ. Ἀσίας μέχρι Πόντου, ἐκ Κρήτης, Ἀραβίας, Αἰγύπτου καὶ Λιβύης καὶ ἐκ Ρώμης ἀκόμη (Πράξ. 6΄. 9). Ἂν καὶ δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν στατιστικαὶ τῶν Ἑβραίων τῆς Διασπορᾶς, εἶναι βέβαιον ὅτι ἦσαν πολυαριθμότεροι καὶ πολὺ πλουσιώτεροι τῶν Ἰουδαίων τῆς Παλαιστίνης. Μολονότι δὲ μοιραίως ἀπέμαθον τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ κοινῶς λαλουμένην Ἀραμαϊκήν, καὶ ἐλάλουν τὰς γλώσσας τῶν χωρῶν ὅπου ἦσαν ἐγκατεστημένοι (κυρίως τὴν Ἑλληνικήν, ἥτις, ὡς εἴδομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, εἶχεν ἐπικρατήσει εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολήν), ἐν τούτοις διετήρησαν καὶ τὸν ἐθνισμόν των καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰεχωβᾶ μὲ μέγιστον ζῆλον, ἐν μέσῳ τόσων ξένων λαῶν καὶ θρησκευμάτων

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποτελεῖ φαινόμενον τόσον σημαντικόν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐξετάσωμεν πῶς κατώρθωσαν οἱ διεσκορπισμένοι οὗτοι Ἰσραηλῖται νὰ ἀνθέξωσι κατὰ τῶν ἰσχυρῶν ξένων ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐπιδράσεων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζων, καὶ νὰ μὴ ἀφομοιωθῶσι μὲ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἀλλοθρήσκους συμπολίτας των.

Τὸ κατώρθωσαν κυρίως, πρῶτον, διὰ τῶν ***Συναγωγῶν*** των καὶ δεύτερον, διὰ τῆς εὐρυτέρας γνώσεως τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς θρησκείας των—τῆς ***Παλαιᾶς Διαθήκης.***

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡ ***Συναγωγὴ*** ἦτο θεσμὸς ἄγνωστος μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων πρὸ τῆς εἰς Βαβυλῶνα μετοικεσίας. Ἀλλὰ μία βασικὴ ἀρχὴ τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἔσδρα μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον ἦτο ὅτι ἕκαστος Ἰουδαῖος εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ γνωρίζῃ τὸν ἱερὸν Νόμον· καὶ πρὸς διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ ἐνωρὶς ἱδρύθησαν αἱ συναγωγαί, ὅπου κατὰ πᾶν Σαββατον ἀνεγινώσκετο ὁ Νόμος καὶ ἐγίνετο ἐπ᾽ αὐτοῦ ὁμιλία ἢ διδασκαλία. Τοιαῦται συναγωγαὶ ἱδρύθησαν καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ ὁ Ναός, μὲ τὰς ἱεροτελεστίας του, ὁλόκληρος δὲ ἡ χώρα ἐκατοικεῖτο ὑπὸ Ἰουδαίων, ἡ συναγωγὴ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ δὲν ἀπέκτησέ ποτε τὴν κεφαλαιώδη σπουδαιότητα, τὴν ὁποίαν εἶχε μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων τῆς Διασπορᾶς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν συναγωγὴν ὄχι μόνον ἐδιδάσκοντο τὰ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἀλλὰ καί εὕρισκον τόνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἐθνισμοῦ των. Ὑπῆρχε μάλιστα διάταξις μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων τῆς Διασπορᾶς ὅτι ὁπουδήποτε εὑρίσκοντο δέκα Ἑβραῖοι, ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ ἱδρυθῇ συναγωγή.

Ὁ ἕτερος ἰσχυρὸς παράγων, ὅστις συνεκράτει τοὺς Ἰουδαίους τῆς Διασπορᾶς εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἐθνισμόν των, ἦτο ἡ ἱερὰ βίβλος, ἣν σήμερον ὀνομάζομεν ***Παλαιὰν Διαθήκην,*** περιλαμβάνουσα ὄχι μόνον τὸν ἱερὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφήτας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Ἦτο ὅμως συντεταγμένη εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, ἡ γνῶσις τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκλίπει μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων ἐν γένει μετὰ τὴν ἐν Βαβυλῶνι «αἰχμαλωσίαν». Ἀκόμη καὶ ἐν Παλαι-

στίνη οἱ Ἰουδαῖοι τῆς περιόδου ταύτης, ἂν καὶ ἠννόουν ὁπωσδήποτε τὴν Ἑβραϊκήν, ὡμίλουν ὅμως τὴν Ἀραμαϊκὴν (Σημιτικὴν διάλεκτον τῆς Συρίας), καὶ εἶχον ἀνάγκην τῆς ἑρμηνείας τῆς Π. Διαθήκης ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῶν συναγωγῶν. Διὰ τοὺς Ἰουδαίους ὅμως τῆς Διασπορᾶς τὸ ζήτημα ἦτο πολὺ σοβαρώτερον, διότι καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν τελείως ἠγνόουν καὶ Ἑβραιομαθεῖς διδασκάλους δὲν εἶχον ἀρκετοὺς διὰ τὰς συναγωγάς των. Διὰ τοῦτο ταχέως ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην ***μεταφράσεως τῶν ἱερῶν βιβλίων*** εἰς γλῶσσαν καταληπτὴν εἰς αὐτούς· τοιαύτη δὲ γλῶσσα γνωστὴ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἦτο, ὡς ἐλέχθη, κυρίως ἡ Ἑλληνική. Καὶ οὕτω προέκυψεν ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης, ἡ λεγομένη ***Τῶν Ἑβδομήκοντα,*** ἐκπονηθεῖσα τμηματικῶς κατὰ τον 3ον, 2ον καὶ 1ον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ.

***

Τὴν προέλευσιν τῆς μεταφράσεως ταύτης περιβάλλει ὁμίχλη παραδόσεων, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς μυθολογικήν.

Ἐπιστολή τις, γραφεῖσα δῆθεν ὑπό τινος Ἀριστέα (αὐλικοῦ Ἐθνικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας) πρὸς τὸν ἀδελφόν του Φιλοκράτην (τῆς ὁποίας περίληψιν μᾶς παρέχει ὁ Ἰώσηπος) ἀφηγεῖται ὅτι Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, ἐπιμελητὴς ὢν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (285—247 πρὸ Χρ.), ἐπρότεινεν εἰς τὸν βασιλέα νὰ μεταφρασθῇ διὰ τὴν βιβλιοθήκην ὁ ἱερὸς Νόμος τῶν Ἑβραίων. Ὁ βασιλεὺς ἐνέκρινε τὴν πρότασιν καὶ ἀφοῦ ἀπέλυσεν 100.000 Ἰουδαίων αἰχμαλώτων (; !), ἀπέστειλε πρεσβείαν μὲ πλούσια δῶρα πρὸς Ἐλεάζαρ, τὸν μέγαν ἀρχιερέα ἐν Ἱερουσαλήμ, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἀποστείλῃ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐξ ἑκάστης τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἀνὰ 6 ἡλικιωμένους, ἀξίους καὶ σοφοὺς ἄνδρας, ἵνα ἐκπονήσουν μετάφρασιν τοῦ ἱεροῦ Νόμου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὁ Ἐλεάζαρ προθύμως ἀπέστειλε τοὺς ζητηθέντας 72 σοφούς, κομίζοντας καὶ πολύτιμον χειρόγραφον τοῦ Νόμου. Εἰς αὐτοὺς ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τιμητικωτάτη ὑποδοχή· ὡδηγήθησαν εἰς τὴν νῆσον (τοῦ Φάρου) καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ διὰ νὰ ἔχουν ἡσυχίαν πρὸς ἀπερίσπαστον ἐργασίαν. Ἐκεῖ εὐθὺς ὡς ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ ἐτελείωναν ἓν τμῆμα τοῦ ἔργου, ὁ Δημήτριος τὸ κατέγραφε· τὸ δὲ ὅλον ἔργον ἐπερατώθη ἐντὸς 72 ἡμερῶν. Ἀντίγραφον τῆς μεταφράσεως ἐδόθη εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν παροικίαν, ἥτις καὶ τὴν ἀπεδέχθη ὡς ἐπίσημον ἱερὸν βιβλίον καὶ ἐξέδωκε κατάραν κατὰ παντός, ὅστις θὰ ἐπέφερεν εἰς αὐτὴν οἱανδήποτε τροποποίησιν.

Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἀφήγησις εἶναι μῦθος. Ὁ Ἀριστέας παρίσταται ὡς Ἐθνικὸς (ἤτοι, εἰδωλολάτρης), ἀλλ' ἐξ ἐσωτερικῶν ἐνδείξεων εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ συντάξας τὴν ἐπιστολὴν ἦτο Ἰουδαῖος. Ἐξ ἄλλου εἶναι κωμικὸν τὸ νὰ λέγηται ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἠναγκάσθη νὰ μετακαλέσῃ ἐξ Ἱεροσολύμων Ἕλληνας μεταφραστὰς ἐκ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ, ἢ ὅτι ὁ Ἐλεάζαρ ἦτο εἰς θέσιν νὰ τῷ στείλῃ τοιούτους μεταφραστὰς ἐξ Ἰουδαίας, ἐνῷ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦτο ὑπερπλήρης πεπαιδευμένων Ἑλληνοφώνων Ἰουδαίων. Ἄλλως τε, ὅτι οἱ μεταφρασταὶ τῆς Πεντατεύχου τῶν Ἑβδομήκοντα ἦσαν Ἀλεξανδρεῖς

μαρτυρεῖ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, ὅπερ μεταχειρίζονται καὶ ὅπερ ἦτο τὸ τῆς τοπικῆς Ἀλεξανδρινῆς διαλέκτου.

Ἔτι μᾶλλον ἀπίστευτος εἶναι μία ἄλλη μεταγενεστέρα παράδοσις περὶ τοῦ ἔργου τῶν ἐξ Ἰουδαίας μεταφραστῶν τούτων, καθ' ἣν οἱ 72 οὗτοι σοφοὶ ἐνεκλείσθησαν καὶ ἀπεμονώθησαν ἕκαστος εἰς χωριστὸν κελλίον ἐπὶ 72 ἡμέρας, ἕωσοῦ ἐπεράτωσαν ἕκαστος αὐτοτελῶς ὁλόκληρον τὴν μετάφρασιν· μετὰ δὲ τοῦτο ἐξελθόντες παρέβαλον τὰς μεταφράσεις των καὶ αὗται εὑρέθησαν κατὰ λέξιν ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας καὶ τοιουτοτρόπως διεπιστώθη ἡ θεοπνευστία αὐτῶν! Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀναγράφει καὶ παραδέχεται ὁ Εἰρηναῖος καὶ Ἰουστῖνος ὁ Μάρτυς· ὁ Ἐπιφάνιος περιορίζει κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ θαῦμα, λέγων ὅτι οἱ μεταφρασταὶ ἐνεκλείσθησαν ἀνὰ δύο εἰς 36 κελλία καὶ αἱ ἐκπονηθεῖσαι 36 μεταφράσεις, γενόμεναι κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εὑρέθησαν κατὰ λέξιν ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας. Τὴν θεοπνευστίαν τῆς Μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα παραδέχεται καὶ ὁ Αὐγουστῖνος. Ἀλλ' ὁ Ἱερώνυμος θαρραλέως ἀπορρίπτει τὴν παράδοσιν περὶ τῶν 72 ἢ 36 ὁμοιομόρφων καὶ θεοπνεύστων μεταφράσεων, λέγων: «Ἀγνοῶ ποῖος συγγραφεὺς ἐφεῦρε τὰ 72 κελλία, ἀφοῦ ὁ σύγχρονος Ἀριστέας καὶ πολὺ βραδύτερον ὁ Ἰώσηπος οὐδὲν περὶ τούτων ἀναφέρουσιν, ἀλλ' ἀφηγοῦνται ὅτι οἱ μεταφρασταὶ εἰργάσθησαν ὅλοι ὁμοῦ εἰς μίαν αἴθουσαν (βασιλικήν). Ἄλλο θεοπνευστία (τοῦ πρωτοτύπου) καὶ ἄλλο μετάφρασις. Ἐκεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνέπνευσε προρρήσεις περὶ τοῦ μέλλοντος· ἐδῶ (εἰς τὴν μετάφρασιν) ἡ μάθησις καὶ αἱ γλωσσικαὶ γνώσεις μεταφέρουσι τὰ θεόπνευστα ρήματα ἐκ μιᾶς γλώσσης εἰς ἑτέραν».

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὡς ἀπέδειξεν ὁ γλωσσικὸς ἔλεγχος τῆς Μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, ὅτι αὕτη ἐξεπονήθη τμηματικῶς ἐπὶ διαστήματι 300 καὶ πλέον ἐτῶν, Ἡ Πεντάτευχος μετεφράσθη κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα π. Χ. ἄλλως τε καὶ ἡ ὡς ἄνω ἐπιστολὴ τοῦ Ἀριστέα μόνον περὶ μεταφράσεως τοῦ «Νόμου» ὁμιλεῖ. Ὁ Ἡσαΐας μετεφράσθη περὶ τὸ 180 π. Χ. ὁ Ἰεζεκιήλ, Ἱερεμίας, οἱ δώδεκα Προφῆται καὶ τὸ Α΄. Βασιλειῶν (Α΄. Σαμουὴλ) περὶ τὸ 150 π. Χ. Οἱ Κριταί, Β΄. Γ΄. Δ΄. Βασιλειῶν καὶ τὰ πλεῖστα Ἀπόκρυφα κατὰ τὸν 1ον αἰῶνα π. Χ. Ὁ δὲ Ἐκκλησιαστικὸς καὶ ὁ Δανιὴλ μόλις κατὰ τὸν ***2ον αἰῶνα μετὰ Χριστόν!*** Αἱ χρονολογήσεις αὗται ἐξάγονται ἐξ ἀντιπαραβολῆς τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος ἑκάστου βιβλίου πρὸς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀνευρεθέντων πολυαρίθμων Ἑλληνικῶν παπύρων τοῦ 3ου, 2ου καὶ 1ου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ.

Κατὰ τῆς θεοπνευστίας τῆς Μεταφράσεως «τῶν Ἑβδομήκοντα» μαρτυροῦσι τὰ πολυάριθμα χωρία, ὅπου οἱ μεταφρασταὶ παρενόησαν τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου, ἢ παρέλειψαν λέξεις ἢ φράσεις τοῦ πρωτοτύπου ἢ προσέθεσαν φράσεις καὶ περικοπὰς μὴ ὑπαρχούσας εἰς τὸ πρωτότυπον. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς ἐπῆλθε τοιαύτη νόθευσις καὶ παραποίησις τοῦ κειμένου τῶν Ἑβδομήκοντα, ὥστε διάφοροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ κειμένου· καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἀναφέρει ὅτι τρία κείμενα διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων ὑπῆρχον τότε ἐν χρήσει παρὰ τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ — τὸ Ἀλεξανδρινόν, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ Ἡσύχιος, τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως,

ἔργον τοῦ μάρτυρος Λουκιανοῦ, καὶ τὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἔργον τοῦ Ὠριγένους, ὅστις μάλιστα εἰς τὰ «Ἑξαπλᾶ» αὐτοῦ κάμνει ἀντιπαραβολὴν εἰς παραλλήλους στήλας τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου μὲ Ἑβραϊκοὺς χαρακτῆρας, τοῦ αὐτοῦ πρωτοτύπου μὲ Ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας, καὶ τῶν τεσσάρων μεταφράσεων - τῶν Ἑβδομήκοντα, τοῦ Ἀκύλα, τοῦ Συμμάχου καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος.

Παρ᾽ ὅλα ἐν τούτοις τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἀποκλείουν οἱανδήποτε θεοπνευστίαν, ἡ μετάφρασις ἡ λεγομένη τῶν Ἑβδομήκοντα προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας ὄχι μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους τῆς Διασπορᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Χριστιανισμόν, διότι κατέστησε γνωστὴν εἰς τοὺς Ἐθνικοὺς τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ περὶ τῆς ἐλεύσεως ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Μεσσίου καὶ οὕτω προελείανε τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ κόσμου ἀποδοχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσσίου καὶ Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

(ἀκολουθεῖ)

ΜΙΑ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Ὁ Μουσουλμανικὸς Κόσμος» ὄργανον τῶν μεταξὺ τῶν ἁπανταχοῦ Μουσουλμάνων ἐργαζομένων Χριστιανικῶν ἱεραποστόλων, δημοσιεύει ἄρθρον τοῦ ἐσχάτως ἀποβιώσαντος διαπρεποῦς Ἀγγλικανοῦ κληρικοῦ Temple - Gairdner, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος ἀνασκευάζει τὸν ἑξῆς χαρακτηρισμὸν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, δημοσιευθέντα εἰς μίαν Ἀραβικὴν ἐφημερίδα τοῦ Καΐρου ὑπό τινος Μουσουλμάνου, γράφοντος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἀναγνώστης»:

«Ὁ σταυρὸς καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχουν καμμίαν σπουδαιότητα εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, διότι αὕτη κατ᾽ οὐσίαν εἶναι θρησκεία πρὸς διάδοσιν τοῦ μονοθεϊσμοῦ, τῆς καθαρότητος τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ ἠθικοῦ Νόμου, ὅπως εἶναι καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός».

Τὴν καταπληκτικὴν αὐτὴν παραγνώρισιν τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἀνεσκεύασεν Ἀραβιστὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα ὁ εἰρημένος Ἄγγλος κληρικὸς (ὅστις ἦτο ἀραβομαθὴς) δι᾽ ἄρθρου, ὅπερ ἀναδημοσιεύει Ἀγγλιστὶ τὸ προειρημένον περιοδικόν. Λυπούμεθα ὅτι ὁ μικρὸς ἡμῶν χῶρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει τὴν ἀναδημοσίευσιν ὁλοκλήρου τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅπερ ἀποτελεῖ πρότυπον Ἀπολογίας τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, γραμμένον μὲν ὅπως διαφωτίσῃ τοὺς Μουσουλμάνους, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ διαφωτίσῃ καὶ πολλοὺς κατ᾽ ὄνομα Χριστιανούς, οἵτινες καὶ αὐτοὶ θεωροῦν τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁπλῶς ὡς μίαν προσπάθειαν «πρὸς διάδοσιν τοῦ μονοθεϊσμοῦ, τῆς καθαρότητος τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ ἠθικοῦ Νόμου». Διὰ τοῦτο θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας μίαν εὐρεῖαν περίληψιν τῆς ὡραίας ταύτης ἀνασκευῆς.

«Ἐν πρώτοις, (λέγει ὁ Ἄγγλος ἀρθρογράφος) πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι κανεὶς Χριστιανὸς δὲν ἀρνεῖται ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θρησκεία, ἥτις διδάσκει τὸν

μονοθεϊσμόν, τὴν ἁγνότητα τοῦ βίου καὶ τὸν ἠθικὸν Νόμον. Ἀλλὰ τὰ τρία ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν πλήρη καὶ ἐπαρκῆ ὁρισμὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι δὲν περιλαμβάνουν ὁλόκληρον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' οὔτε κἂν τὸ οὐσιωδέστερον αὐτῆς μέρος. Τὸ πραγματικὸν ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξεν ὅτι κατέστησεν ἐφαρμόσιμον καὶ προσιτὴν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὅλων τῶν αἰώνων ***μίαν νέαν ζωήν.*** Τῆς δὲ νέας ταύτης ζωῆς καρπὸς εἶναι ***ὁ ἁγιασμὸς***—ἡ ὑπερτάτη ἐκείνη ἠθική, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ὅστις καὶ τὴν ἁγνότητα τοῦ βίου καὶ τὸν ἠθικὸν Νόμον ἐδίδαξε ἀπὸ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἀποστολῆς του.

Ὁποῖον ὅμως ἐδίδαξε μονοθεϊσμόν; Τὴν ἀποκάλυψιν Θεοῦ Δημιουργοῦ καὶ Θεοῦ Πατρός! Ὁποῖον δὲ ἠθικὸν Νόμον; Τὸν νέον πνευματικὸν ***νόμον τῆς ἀγάπης!*** Τὰ νέα πνευματικὰ ἰδεώδη τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίας (Ματθ κεφ. ε'.-ζ'.).

Ταῦτα ἐδίδαξεν ὄχι ὡς φιλόσοφος, ὡς ἠθικολόγος, ὡς θεολόγος, ἢ ὡς κοινωνιολόγος ἀναμορφωτής, οὔτε ὡς προάγγελος κινδύνου. Ἐδίδαξεν ὡς Ἐκεῖνος, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ ἑδραιωθῇ κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ—καθεστὼς πνευματικόν, σῶμα δυναμογόνον καὶ ὠργανωμένον, τοῦ ὁποίου Κεφαλὴ ἦτο αὐτὸς ὁ Κεχρισμένος Βασιλεὺς—ὁ Μεσσίας—μέλη δὲ μόνοι οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἀναγεννήσεως. Τὰ προσόντα ταῦτα τὸν δεικνύουν πολὺ ἀνώτερον ἑνὸς Προφήτου — τὸν ἀναδεικνύουν ὡς Δύναμιν (Ματθ. ζ'. 22, 23). Πειστήρια δὲ τῆς δυνάμεώς του ἦσαν τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεφανίζετο ἡ ἐπὶ τῶν νόμων τῆς φύσεωςκυριαρχία του, ἡ ἐξουσία του ἐπὶ τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ, τῶν ἀσθενειῶν καὶ τοῦ θανάτου. Ἂς σκεφθοῦν οἱ ἀναγνῶσται μου ἐπὶ τῆς δυναμικῆς ταύτης ἀπόψεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ—ὡς καθεστῶτος ὑπερκοσμίου μέν, ἀλλ' ἐγκαθιδρυμένου ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐκπροσωπουμένου ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. Ἐὰν δὲ εἰλικρινῶς πράξουν τοῦτο καὶ παραβάλουν τὴν ἰδέαν ταύτην πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ «Ἀναγνώστου», ὅστις ζητεῖ νὰ παραστήσῃ τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀποβλέποντα μόνον εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ μονοθεϊσμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς, θὰ πεισθοῦν πόσον ἀπέχει τῆς ἀληθείας ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτός. Συνιστῶ ἐν πάσῃ ἀγάπῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου νὰ μελετήσουν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὰ πρῶτα κεφάλαια τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐκ τῆς μελέτης ταύτης θὰ γίνουν ὀπαδοὶ τοῦ Θείου Διδασκάλου, ὅστις ἀποκαλύπτεται ἐκεῖ.

Φυσικὰ ὁ σταυρὸς καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνήκουν εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του. Ἐν τούτοις, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσίας διακονίας Του, ἐνῷ τὸ τραγικὸν τέλος ἦτο ἀκόμη μακράν, Αὐτὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς Του μερικοὺς ὑπαινιγμοὺς περὶ τοῦ θανάτου Του. Ἠρκέσθη δὲ εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας νύξεις, διότι δὲν εἶχεν ἔλθει ἡ ὥρα τῶν πληρεστέρων ἀποκαλύψεων. Τὸ πνεῦμα τῶν μαθητῶν δὲν εἶχεν ἀκόμη ἑτοιμασθῇ διὰ τὸ φοβερὸν ἄκουσμα τοῦ Σταυροῦ. Διὰ τοῦτο οἱ ὑπαινιγμοὶ ἐκεῖνοι τοῦ Διδασκάλου τοὺς ἐφάνησαν αἰνιγματώδεις καὶ ἀκατανόητοι, ἕωσοῦ τὸν εἶδον μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ὁπότε ἐνεθυμήθησαν ὅτι τοῖς εἶχε προείπει ὅσα ἔμελλε νὰ πάθῃ, ἵνα δοξασθῇ.

Δεύτερος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐφανέρωσεν ὁ Χριστὸς ἐξ ἀρχῆς πᾶν

ὅ,τι ἔμελλε νὰ συμβῇ εἰς Αὐτόν, ἦτο ὅτι οἱ μαθηταὶ δὲν ἦσαν ὥριμοι διὰ τοιαύτας φρικώδεις ἀποκαλύψεις. Δὲν θὰ ἀντεῖχον εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ στυγεροῦ τέλους, τὸ ὁποῖον ἀνέμενε τὸν ἀγαπητόν των Κύριον καὶ Διδάσκαλον. Ἦτο ἀνάγκη νὰ παγιωθῇ ἡ πίστις των, νὰ στερεωθῇ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀκραδάντως ἡ εἰς Αὐτὸν πεποίθησις καὶ ἐμπιστοσύνη των. Ὡς ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι ὁ Κύριος διῆλθε πλέον τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους μετὰ τῶν μαθητῶν Του, διδάσκων τὴν πατρότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν νέαν ἀνωτέραν ἠθικήν, ἀλλὰ πρὸ παντός, ἐμπνέων εἰς αὐτοὺς πίστιν καὶ ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς τὴν ἐξουσίαν Του (Ματθ. ζ΄. 29).

Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρώτης ἐκείνης περιόδου τῆς ἐπιγείου Αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀρχίζει ὁ Κύριος νὰ δοκιμάζῃ τοὺς μαθητάς, ἂν εἶχον ἐγκολπωθῇ τὸ ὕψιστον ἐκεῖνο μάθημα τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ πίστεως εἰς Αὐτόν. Καὶ τοὺς ἐρωτᾷ: «Τίνα μὲ λέγετε ὅτι εἶμαι;» Ἐρώτημα βαρυσήμαντον! Διότι ἤδη εἶχεν ἀρχίσει νὰ φθίνῃ ἡ παρὰ τῷ λαῷ πρώτη Αὐτοῦ δημοτικότης. Τὸ Συνέδριον τῶν Ἰουδαίων εἶχεν ἤδη ἐκδώσει ἀπόφασιν κατ' Αὐτοῦ. Τὸν δὲ ὄχλον Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχεν ἀπομακρύνει (Ἰωάν. ϛ΄. 15). Ἔτι δὲ καί τινες τῶν ὀπαδῶν του τὸν εἶχον ἤδη ἐγκαταλείψει (Ἰωάν. ϛ΄. 66). Ἦτο λοιπὸν ἐκδήλωσις ὑψίστης πίστεως καὶ ἀτομικῆς πεποιθήσεως, ὅταν ὁ Πέτρος, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν: «Σεῖς δὲ τίνα μὲ λέγετε ὅτι εἶμαι;» ἔκαμε τὴν βαρυσήμαντον ἐκείνην δήλωσιν: «***Σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος***». Τόσον δὲ ὑψηλῆς σημασίας ἦτο ἡ ὁμολογία αὕτη, ὥστε μὲ ἀγαλλίασιν ὁ Κύριος ἀναφωνεῖ: «***Μακάριος εἶσαι, Σίμων υἱὲ τοῦ Ἰωνᾶ, διότι σὰρξ καὶ αἷμα δὲν σοὶ ἀπεκάλυψε τοῦτο, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν οὐρανοῖς.***» Ἡ δὲ ἐμπνευσμένη ὁμολογία τοῦ Πέτρου, ὡς καὶ ἡ ζωηρὰ ἐπιδοκιμασία αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐδημιούργησαν μίαν νέαν φάσιν τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ. Ἀναγινώσκομεν: «***Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύων εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθῃ πολλὰ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ νὰ θανατωθῇ καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν νὰ ἀναστηθῇ***» (Ματθ. ιϛ΄. 21). Φρονῶ ὅτι ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν λόγων τούτων ἐξηγεῖ ἀρκούντως διατί εἶχεν ἀποσιωπηθῆ ἐπί τινα καιρὸν τὸ γεγονὸς τῆς Σταυρώσεως καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Διδασκάλου. Ἐν τούτοις ταῦτα εἶχον ἤδη πρὸ πολλοῦ προεικονισθῆ καὶ προτυπωθῆ, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Σταυρικὸς θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀπετέλουν τὸν ***πυρῆνα*** καὶ τὸ ***κέντρον*** ὁλοκλήρου τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ — τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέρμα τῆς ἀποστολῆς, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπαρεγκλίτως ἔτεινε τὸ ἔργον καὶ ἡ ζωὴ Αὐτοῦ. Διότι τὸ φρικιαστικὸν ἐκεῖνο τέλος ἦτο ἄκουσμα, τὸ ὁποῖον ἀπῄτει προετοιμασίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλου, ἀποτελεῖ τὸν ἀνεκτίμητον μαργαρίτην, ὅστις δὲν ἐπιδεικνύεται εἰς τὸν τυχόντα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, κατὰ μὲν τὴν ἔναρξιν τῆς δημοσίας Του ἐμφανίσεως, ἐκήρυξε πρωτίστως τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἀπαραιτήτου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὴν διδασκαλίαν ὅμως ταύτην ὑπέδειξε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τὸν Νόμον Αὐτοῦ τὸν ἠθικὸν ὡς τὴν βάσιν τῆς Βασιλείας ἐκείνης.

Πρὸ παντὸς δὲ ἐτόνισε τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἀπεκαλύπτετο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ καὶ ἐτελειοποιεῖτο ἐν τῷ θανάτῳ καὶ τῇ ἀναστάσει τοῦ Υἱοῦ.

Προχωροῦντες εἰς τὴν ἀνασκευὴν τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπετέλει ὅλως δευτερεῦον στοιχεῖον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, θέλομεν ἀποδείξει τὸ ἐναντίον—ὅτι δηλαδὴ ἡ ***προσωπικότης τοῦ Χριστοῦ*** ἦτο πρωτίστης σημασίας καὶ ἀπετέλει τὸ κέντρον τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴν κεντρικὴν ἔννοιαν τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης. Θὰ δείξωμεν τὴν στενωτάτην σχέσιν μεταξὺ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κεχρισμένου Βασιλέως—τοῦ Μεσσίου. Τῆς πνευματικῆς ἐκείνης βασιλείας ἡ κεφαλή, ὁ Χριστός, ὑπῆρξεν ἡ τελεία ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ· ἡ βασιλεία Αὐτοῦ ἐνεκαινιάσθη διὰ θαυμασίων καὶ ὑπερανθρώπων σημείων δυνάμεως, διὰ νέων καὶ ἀποκαλυπτικῶν διδαγμάτων, καὶ διὰ τοῦ μεγίστου ὅλων τῶν θαυμάτων, διὰ τῆς τελείως ἡγιασμένης ζωῆς Αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἀνέβλυζεν ἀεννάως ἀκένωτον ρεῦμα ἀγάπης, ἐλέους καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Τὴν Θείαν διδασκαλίαν ἐφήρμοζεν Αὐτὸς εἰς τὴν ζωήν Του, διότι κυρίως ἦλθε διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἐνισχύσῃ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως ζήσουν κατὰ τὸ ὑπόδειγμά Του καὶ οὕτω συμπράξουν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς Βασιλείας ἐκείνης.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου, ὁ Κύριος ἤρχισε νὰ δεικνύῃ πρὸς τοὺς μαθητὰς τὰ πάθη καὶ τὸν θάνατον, ὅστις Τὸν ἀνέμενεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὅπου ἐπορεύετο. Τοῦτο δὲ κατὰ πρῶτον ἔδειξε διὰ τῆς Παραβολῆς τοῦ Κυρίου τοῦ Ἀμπελῶνος (Μάρκ. ιβ΄. 1-12), διδασκαλίας μὲ βαθυτάτην ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν συμπληροῖ ἐκ τοῦ Ψαλμοῦ ριη΄: «***Ὁ λίθος, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγένετο κεφαλὴ γωνίας***». Διὰ τούτων προλέγεται ἡ ἔνδοξος ἀνάστασις τοῦ ἐσταυρωμένου Μεσσίου. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς ἐπιγείου ζωῆς αὐτοῦ ὁ Κύριος ἐπανειλημμένως καὶ ποικιλοτρόπως ἀνέπτυξεν εἰς τοὺς μαθητάς Του τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς Αὐτόν Ἐδέχθη εὐμενῶς τὴν προσφορὰν τοῦ πολυτίμου μύρου, εἰπὼν ὅτι ἡ ἀλείψασα αὐτὸν «προέλαβε νὰ ἀλείψῃ μὲ μύρον τὸ σῶμά Του διὰ τὸν ἐνταφιασμόν».

Καὶ μετὰ τοῦτο, πορευόμενος πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀπεριφράστως: «Ἰδού, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ κάμνω θεραπείας σήμερον καὶ αὔριον καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τελειοῦμαι.... διότι δὲν εἶναι δυνατὸν προφήτης νὰ ἀπολεσθῇ ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ φονεύουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα νὰ συνάξω τὰ τέκνα σου, καθ᾽ ὃν τρόπον ἡ ὄρνις νὰ ὀρνίθια ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς, καὶ δὲν ἠθελήσατε! Ἰδού, σᾶς ἀφίνεται ὁ οἶκός σας ἔρημος!» Ἀκούσατε λοιπόν, σεῖς οἱ παραδεχόμενοι τὸν Ἰησοῦν ὡς προφήτην, καὶ πιστεύσατε εἰς τὴν προφητείαν Του, διὰ τῆς ὁποίας προέλεγεν ὅτι βαδίζει πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου Του—πρὸς τὸν ἐξιλασμὸν διὰ τοῦ Σταυροῦ.

Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ δι᾽ ἄλλων λόγων Του προεδήλωσε πρὸς τοὺς μαθητάς Του τὸν θάνατόν Του. «Ἐὰν ὁ κόκκος τοῦ σίτου δὲν πέσῃ εἰς τὴν γῆν καὶ ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν ὅμως ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει» (Ἰωάν.

ιβ΄. 24), δι᾿ οὗ ἐκφράζει τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν ὅτι διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἑνὸς θὰ προκύψῃ ζωὴ διὰ πολλούς. Ἐπίσης ὅταν λέγῃ: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ βάλλει ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. ι΄. 14). «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἄρτου τούτου, θέλει ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δέ, τὸν ὁποῖον ἐγὼ θέλω δώσει, εἶναι ἡ σάρξ μου, τὴν ὁποίαν, θέλω δώσει ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. ς΄. 47—51). «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Μάρκ. ι΄. 45).

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς τελευταίας Του νυκτὸς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν Του μᾶς εἰσάγει ὁ Κύριος εἰς τὸ ἀπόρρητον τῆς καρδίας Αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου Του ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἐπικυρῶν τὰς προτέρας του προρρήσεις καὶ ἐπεξηγῶν τὴν σημασίαν αὐτῶν: «Λαβὼν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας, εἶπε: Λάβετε, φάγετε. Τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον. Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, ἀφοῦ ἐδείπνησαν, λέγων: Τοῦτο τὸ ποτήριον εἶναι ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. Τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Διότι ὁσάκις ἂν τρώγητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε μέχρις οὗ ἔλθῃ» (Α΄ Κορ. ια΄. 24, Ματθ. κς΄. 26, Μάρκ. ιδ΄. 22, Λουκ. κβ΄. 19).

Μετὰ ταῦτα.... αὐτὸ τὸ ***Γεγονὸς***—τὸ ἀπερίγραπτον Γεγονός. Τὸ κεντρικὸν γεγονὸς ἁπάσης τῆς ἱστορίας ἁπάντων τῶν αἰώνων. Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ ἀναπαραστήσωμεν τὸν τρόμον καὶ τὴν ὀδύνην τῆς σπαραξικαρδίου ἐκείνης σκηνῆς, ὡς ἐκτίθεται ὑπὸ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, καὶ οὔτε νὰ προσαγάγωμεν τὰς πολυαρίθμους καὶ ἀξιοπίστους ἀποδείξεις τῆς πραγματικότητος τοῦ Γεγονότος. Τὸ θέμα μας εἶναι ἡ ἀνασκευὴ τῆς δηλώσεως ὅτι ὁ Σταυρὸς καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Σημειῶ ἁπλῶς ὅτι ἡ ἀφήγησις τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ καταλαμβάνει τὸ ἓν ἕκτον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, τὸ ἓν πέμπτον τοῦ κατὰ Μάρκον, τὸ ἓν ἕβδομον τοῦ κατὰ Λουκᾶν, καὶ τὸ ἓν τρίτον τοῦ κατὰ Ἰωάννην. Τόσον πολὺν χῶρον καταλαμβάνουν τὰ γεγονότα τριῶν μόνον ἡμερῶν, μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν τριῶν ἐτῶν. Εἰς καμμίαν κοσμικὴν βιογραφίαν δέν εὑρίσκομεν τόσον ἐκτενῆ περιγραφὴν τοῦ θανάτου τοῦ μεγίστου ἀνθρώπου.

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ κεντρικόν, τὸ σημαντικόν, τὸ οὐσιῶδες σημεῖον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, τοσούτῳ μᾶλλον διότι ὁ θάνατος δὲν κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ τὸν Χριστὸν εἰς τὰ δεσμά του. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ ἔθραυσε τὰς πύλας τοῦ Ἅδου. Ἀνέστη, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας συνανεστράφη καὶ πάλιν τοὺς μαθητάς Του, ἐλέγχων αὐτοὺς διὰ τὴν βραδύτητα τῆς καρδίας των εἰς τὸ νὰ πιστεύσωσι τὰ ὅσα προεῖπον αἱ Γραφαὶ περὶ Αὐτοῦ, ὅτι ὁ Μεσσίας διὰ τῶν παθημάτων καὶ τοῦ θανάτου θὰ εἰσήρχετο εἰς τὴν δόξαν Του. Κατέδειξεν εἰς τοὺς συγκεκινημένους μαθητὰς ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε λαλήσει πρὸς

αὐτούς, ἐνῷ ἦτο ἔτι μετ' αὐτῶν, ὅτι «πρέπει νὰ πληρωθῶσι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ... καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ καὶ νὰ κηρυχθῇ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη Σεῖς δὲ εἶσθε μάρτυρες τούτων» (Λουκ. κδ'. 44—47). Ποίων «τούτων»; Τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, ὅτε διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ χυθέντος αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκυρώθη καὶ ἐγένετο ἱερὰ ἡ συνθήκη χάριτος τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὁ Χριστὸς διέταξε τοὺς μαθητάς Του νὰ ἀναγγείλουν εἰς τὴν οἰκουμένην ὁλόκληρον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας, τὸ κήρυγμα μετανοίας καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν σταυρωθέντα Χριστόν.

Ἐὰν ὁ μονοθεϊσμός καὶ ὁ ἠθικὸς νόμος—τὸ ἀπ' αἰώνων πρόγραμμα τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας—ἀπετέλει τὸ μοναδικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ, οὔτε Χριστὸς θὰ ἐνεφανίζετο εἰς τὴν γῆν μας οὔτε Χριστιανισμός. Ἀλλὰ διὰ τοῦ κηρύγματος τῆς διὰ μετανοίας καὶ πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν σωτηρίας ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, καὶ μία νέα ζωὴ κατέστη ἐφικτὴ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἐκείνῃ—διὰ κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἤθελεν ὁλοψύχως δεχθῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Σωτῆρά του. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε δι' Ἑαυτὸν ἀλλὰ δι' ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ δι' ἕνα ἕκαστον ἄνθρωπον ἀτομικῶς, ἵνα λυτρώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἥτις ἦτο ὁ φραγμὸς ὁ χωρίζων τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

«Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

Τὴν 15 Μαΐου 1833 ὑπεβλήθη εἰς τὰς Ἀγγλικὰς Βουλὰς νομοσχέδιον περὶ καταργήσεως τῆς δουλείας καθ' ὅλην τὴν Βρεττανικὴν αὐτοκρατορίαν. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐψηφίσθη τὸν Αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀγγλία ἑτοιμάζεται νὰ ἑορτάσῃ τὴν 100στὴν ἐπέτειον τοῦ κοσμοϊστορικοῦ τούτου γεγονότος. Πολλοὶ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἴσως παραξενευθοῦν ἀκούοντες ὅτι μόλις πρὸ 100 ἐτῶν κατηργήθη ἡ δουλεία, καὶ μάλιστα εἰς κρᾶτος, ὅπως ἡ Ἀγγλία, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῆς ἐλευθερίας. Καὶ πολλοὶ θὰ ἐκφράσουν τὴν ἀπορίαν πῶς ἐπὶ 1800 ἔτη ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐξηκολούθησε νὰ ἔχῃ τὸν θεσμὸν τῆς δουλείας, ἐνῷ ἡ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ διακηρύττει ὅτι «ἐν Χριστῷ Ιησοῦ οὐκ ἔνι.... δοῦλος ἢ ἐλεύθερος». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εὗρε τὸν θεσμὸν τῆς δουλείας στερεῶς ἐγκαθιδρυμένον καὶ νομιμοποιημένον καθ' ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον καὶ βαθμηδὸν τὸν κατήργησεν· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Νέου Κόσμου κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα καὶ τὴν ἵδρυσιν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν ἐν Ἀμερικῇ, Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ἀνεφάνη πάλιν ὁ θεσμὸς ὑπὸ εἰδικὴν

μορφήν, δηλ. ***τῆς δουλείας*** καὶ ***δουλεμπορίας*** τῶν ***μαύρων.*** Καὶ ἕως οὗ καταργηθῇ ἡ νέα αὕτη δουλεία, παρῆλθον 300 ἔτη καὶ ἐχρειάσθη μέγας ἀγὼν διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ κατάργησις. Εἰς τὰς Ἡνωμένας μάλιστα Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1865, μετὰ αἱματηρὸν τετραετῆ ἐμφύλιον πόλεμον κατηργήθη ἡ δουλεία τῶν μαύρων—32 ἔτη μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀποικίας. Δηλαδή, μέχρι σχεδὸν τῶν ἡμερῶν μας ὑπῆρχον δοῦλοι, ἀνδράποδα, εἰς τὴν Ἀμερικήν, καὶ ἡ δουλεία των ἦτο θεσμὸς καθ᾽ ὅλα νόμιμος καὶ ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένος, ὁ δὲ νόμος ἐπροστάτευε τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν κυρίων ἐπὶ τῶν δούλων.

***

Ἡ δουλεία, τοῦτ᾽ ἔστιν ὁ θεσμὸς ἐκεῖνος, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἄνθρωποί τινες δὲν εἶχον τὰ δικαιώματα ἐλευθέρων ἀνθρώπων, ὡς λ. χ. τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διαθέτουν ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἐργασίαν των, ἀλλ᾽ ἦσαν ἁπλῶς ***κτήματα*** ἀνήκοντα εἰς ἄλλους, εἶναι θεσμὸς πανάρχαιος, προῆλθε δὲ βαθμηδὸν ἐκ τῶν πολέμων. Ἀρχικῶς, πρὸ τῆς συμπήξεως κοινοτήτων καὶ ἐθνῶν, ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἔζων μεμονωμένοι ὡς κυνηγοὶ ἢ ποιμένες καὶ ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους, οἱ νικηταὶ ἐφόνευον τοὺς ἡττημένους καὶ διήρπαζον τὰ ὑπάρχοντά των. Βραδύτερον, ἐφ᾽ ὅσον διεμορφώνοντο κοινότητες ἀνθρώπων, κοινωνίαι, ἑνώσεις πατριῶν εἰς φυλὰς καὶ φυλῶν εἰς ἔθνη, ἐπειδὴ ἀφ᾽ ἑνὸς ὑπῆρχεν ἡ ἀνάγκη καλλιεργείας τῆς γῆς καὶ παραγωγῆς εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ οἱ ἄνδρες μιᾶς κοινωνίας ἢ ἑνὸς ἔθνους δὲν ηὐκαίρουν διὰ τὰ τοιαῦτα ἔργα, διότι ἦσαν διαρκῶς ἀπησχολημένοι εἰς πολέμους πρὸς ἄλλα ἔθνη καὶ κοινωνίας, ἐπεκράτησε βαθμηδὸν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ μὴ φονεύωνται οἱ αἰχμάλωτοι πολέμου, ἀλλὰ νὰ ὑποχρεοῦνται καταναγκαστικῶς εἰς τὰ ἀνωτέρω ἔργα διὰ λογαριασμὸν τῶν νικητῶν, ἄνευ ἄλλης ἀμοιβῆς εἰμὴ τῆς διατροφῆς των, καὶ ἄνευ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ διαθέσουν ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἐργασίαν των κατ᾽ ἄλλον τρόπον. Ἐπειδὴ ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν οἱ ἐλεύθεροι πολῖται διαρκῶς ἀπεδεκατίζοντο εἰς τοὺς πολέμους, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ οἱ δοῦλοι, περιοριζόμενοι εἰς εἰρηνικὰ ἔργα, ἐπολλαπλασιάζοντο διὰ τῆς τεκνοποιΐας, εἰς πολλὰς ἀρχαίας κοινότητας καὶ πολιτείας συνέβη ὥστε οἱ δοῦλοι νὰ ἦναι πολυαριθμότεροι τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν. Τοῦτο συνέβη εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ρώμην ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα εὑρίσκομεν τὴν δουλείαν ἤδη κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους, βραδύτερον δὲ εἰς τὴν κλασσικὴν Ἑλλάδα εἰς πολὺ εὐρυτέραν κλίμακα. Οἱ δοῦλοι δὲν προήρχοντο μόνον ἐξ αἰχμαλωσίας πολέμου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνδραποδισμοῦ ὑπὸ πειρατῶν, λῃστῶν, κτλ. ὑπῆρχον δὲ εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις δημόσιαι ἀγοραί, ὅπου ἐξετίθεντο δοῦλοι εἰς ἀγοροπωλησίαν. Ὑπῆρχεν ἀληθῶς μία σποραδικὴ ἀποδοκιμασία κατὰ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ Ἑλλήνων, ἀλλὰ δὲν ἐπεκράτησεν, οὕτω δὲ Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες δοῦλοι ἐπωλοῦντο δημοσίᾳ ἐν Ἑλλάδι ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς πράκτορας Ἀσιατῶν καὶ Αἰγυπτίων βασιλέων καὶ μεγιστάνων. Ἐν Ἀθήναις μάλιστα ὁ ὀφειλέτης, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος αὐτοῦ, ἐγίνετο τὸ ἀνδράποδον τοῦ δανειστοῦ του

καὶ ἐπωλεῖτο ὑπ᾿ αὐτοῦ· τοῦτο κατηργήθη διὰ τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος. Ἐπίσης ἐλεύθεροι γονεῖς ἐπώλουν τὰ τέκνα των ὡς ἀνδράποδα· τοῦτο μόνον ἐν Ἀθήναις ἀπηγορεύετο. Ὑπῆρχον δὲ οὐχὶ μόνον δοῦλοι ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ δοῦλοι τῆς πολιτείας, ὅπως ἐν Ἀθήναις, οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ὑπηρέται τῶν ναῶν, ἐργάται τῶν μεταλλείων, κωπηλάται τῶν τριήρεων, ὑπηρέται τοῦ στρατοῦ· καὶ εἰδικὸν σῶμα 1200 Σκυθῶν τοξοτῶν, ὅπερ ἐξετέλει ἀστυνομικὰ καθήκοντα.

Οἱ δοῦλοι τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων ἠδύναντο νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἢ δι᾿ ἐξαγορᾶς κατόπιν συμφωνίας μὲ τοὺς κυρίους των, ἢ δι᾿ ἁπλῆς ἀποφάσεως τῶν κυρίων των ἢ τῆς πολιτείας. Οἱ ἀπελεύθεροι δοῦλοι δὲν ἐγίνοντο τακτικοὶ πολῖται Ἀθηναῖοι ἀλλὰ «μέτοικοι», κατέχοντες μέσην τινα θέσιν μεταξὺ ἐλευθέρων πολιτῶν καὶ δούλων.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐθεώρει τὴν δουλείαν ὡς θεσμὸν φυσικὸν καὶ ἀναγκαῖον, κατεδίκαζεν ὅμως τὸν ἀνδραποδισμὸν Ἑλλήνων καὶ ἐπέμενεν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς προστασίας τῶν δούλων κατὰ τῆς τυραννίας καὶ ὠμότητος τῶν κυρίων των· συνίστα δὲ ὅπως ὁ δοῦλος ἀναλαμβάνῃ τὴν ἐλευθερίαν του μετὰ ὡρισμένην περίοδον πιστῆς ὑπηρεσίας. Ὁ Πλάτων ἐπίσης κατεδίκαζε τὸν ἀνδραποδισμὸν Ἑλλήνων, ἀπεδέχετο ὅμως τὸν θεσμὸν τῆς δουλείας ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς πολιτείας· ἐνῷ δὲ ἀφ᾿ ἑνὸς κατέκρινε τὴν ὠμότητα πρὸς τοὺς δούλους, ἐθεώρει τούτους ὡς τάξιν ἀξίαν περιφρονήσεως. Οἱ ἄλλοι Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐλαχίστην προσοχὴν ἔδιδον εἰς τὸ ζήτημα τῆς δουλείας· οἱ Ἐπικούρειοι παρεδέχοντο αὐτὴν ὡς ἐξυπηρετικὴν τῆς εὐμαρίας καὶ τῶν ἀπολαύσεων, ἃς ἐπεζήτουν, οἱ Στωϊκοὶ ἐθεώρουν τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθερίας ἢ δουλείας ὡς ἀποτέλεσμα τυχαίων περιστάσεων καὶ ἐπουσιῶδες διὰ τὴν ἀληθῆ σοφίαν. Μόνον ἐκ τῶν ποιητῶν τινες, ὡς ὁ Ἄλεξις, ὁ Φιλήμων καὶ ὁ Εὐριπίδης ἀποδίδουν εἰς τοὺς δούλους εὐγενῆ ἀνθρώπινα αἰσθήματα, ἰδανικὰ καὶ δικαιώματα.

Οἱ Εἵλωτες τῆς ἀρχαίας Λακωνίας ἦσαν αὐτόχθονες Λάκωνες, οὓς οἱ Ἀχαιοὶ καθυπέταξαν καὶ περιήγαγον εἰς κατάστασιν δουλείας πρὸ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων. Ἦσαν δοῦλοι τῆς πολιτείας ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τῆς γῆς, παραχωρούμενοι ὑπὸ τῆς πολιτείας εἰς τοὺς Σπαρτιάτας πολίτας πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους, κατέβαλλον δὲ εἰς τοὺς κυρίους των τούτους ἐτήσιον ἐνοίκιον εἰς εἴδη γεωργικά. Ἐν ὥρᾳ πολέμου ὑπηρέτουν ὡς ὁπλῖται ἢ κωπηλᾶται. Δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ ἀπελευθερωθῶσιν.

Παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας ηὐρύνθη καὶ ἐσυστηματοποιήθη. Ἐνῷ δέ, ὡς ἐλέχθη, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ρώμης οἱ δοῦλοι ἦσαν αἰχμάλωτοι πολέμου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Καίσαρος καὶ κατόπιν, ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἐξανδραποδισμὸς μεγάλων ὁμάδων αἰχμαλώτων πολέμου ἐπέφερον ἐπιζήμιον ἐλάττωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νέων χωρῶν, ἃς κατέκτων αἱ Ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες, ἐσταμάτησεν ἡ τοιαύτη χρησιμοποίησις τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἤρχισαν νὰ ἀγοράζωνται οἱ δοῦλοι εἰς τὰς μεγάλας δουλεμπορικὰς ἀγοράς. Τοῦτο παρήγαγεν ἀμέσως μεγάλην ἐπέκτασιν τῆς σωματεμπορίας. Οἱ πειραταὶ ἐξεχύθησαν καθ᾿ ὅλην τὴν Μεσόγειον, ἁρπάζοντες ὅπου ἠδύναντο ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία, καὶ μετεπώλουν αὐτοὺς ὡς δούλους.

Οἱ δοῦλοι τῶν Ρωμαίων ἦσαν, ὡς ἐλέχθη, τόσον πολυάριθμοι, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν κίνδυνον κοινωνικὸν καὶ πολιτειακόν. Ἡ ἱστορία τῆς Ρώμης ἀναφέρει πολλὰς στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις δούλων μεγάλας καὶ μικράς· ἡ σοβαρωτέρα ἦτο ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σπαρτάκου κατὰ τὸ ἔτος 73 π. Χ. καὶ διήρκεσε δύο ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ στρατὸς τῶν δούλων ἐλεηλάτησε διαφόρους ἐπαρχίας, κατετρόπωσε πολλὰ τακτικὰ Ρωμαϊκὰ στρατεύματα καὶ ἠπείλησε καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν τῆς Ρώμης.

Μετὰ τοῦτο ἐθεσπίσθησαν αὐστηρότατοι νόμοι περὶ δουλείας εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος. Συγχρόνως ὅμως ἄλλοι νόμοι ἔδωκαν προστασίαν τινὰ εἰς τοὺς δούλους καὶ παρέσχον εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγορᾶς τῆς ἐλευθερίας των. Ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ 2ου αἰῶνος μ. Χ. ἀπηγορεύθη ὁ ἀκρωτηριασμὸς τῶν δούλων, ὁ διαμελισμὸς τῶν οἰκογενειῶν των, ὁ ἀνδραποδισμὸς διὰ χρηματικὰ χρέη καὶ ἡ θανάτωσις δούλων ὑπὸ τῶν κυρίων αὐτῶν.

Ἡ ἐμφάνισις καὶ ἐπικράτησις τοῦ Χριστανισμοῦ ἐβελτίωσε κατὰ πολὺ τὴν θέσιν τῶν δούλων, δὲν κατήργησεν ὅμως ἀμέσως τὸν θεσμὸν τῆς δουλείας. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀπεδόθη μομφὴ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ πολλῶν νεωτέρων κατηγόρων αὐτοῦ, διότι δὲν κατεδίκασε τὴν δουλείαν ὡς κοινωνικὸν ἔγκλημα οὐδὲ ἐζήτησε τὴν κατάργησιν αὐτοῦ. Ἡ μομφὴ αὕτη δὲν εἶναι δικαία. Ἡ δουλεία ἦτο θεσμὸς τόσον θεμελιώδης τοῦ Ρωμαϊκοῦ κρατικοῦ καὶ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος, ὥστε ἡ ἀπότομος κατάργησις αὐτοῦ θὰ ἐπέφερε κοινωνικὰς ἀνατροπὰς τρομακτικὰς καὶ ἀποτελέσματα ὀλέθρια δι' αὐτοὺς τοὺς δούλους, ἐὰν πρῶτον δὲν προπαρεσκευάζετο τὸ ἔδαφος πρὸς τὴν τοιαύτην κατάργησιν. Ὁ Χριστιανισμὸς ὅθεν περιωρίσθη νὰ κηρύξῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ***ἀγάπην*** μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ***ἰσότητα*** πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ Χριστῷ. Ὁ Παῦλος γράφει: «Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος ἢ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν ἢ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλάτ. γ'. 28). «Ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολοσ. γ'. 11). Οἱ δοῦλοι ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν κοινωνίαν ἐξ ἴσου μὲ πάντα ἄλλον, φαίνεται δὲ ὅτι εἰς πάσας τὰς κατὰ τόπους ἐκκλησίας ὑπῆρχον δοῦλοι ὡς μέλη κοινωνά. Ἡ δὲ Χριστιανικὴ διδασκαλία, ἀναγνωρίσασα τὴν δουλείαν ὡς ἀναγκαῖον κακόν, μὴ δυνάμενον πρὸς τὸ παρὸν νὰ καταργηθῇ, προσεπάθησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ρυθμίσῃ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δούλων καὶ τῶν κυρίων αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα. «Δοῦλος ἐκλήθης;», γράφει ὁ Παῦλος, «μή σοι μελέτω· ἀλλ' ἐὰν καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ» (Α'. Κορινθ. ζ'. 21, 22). Καὶ ἀλλαχοῦ: «Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς» (Κολοσ. δ' 1). «Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες

τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις.... Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς τοὺς δούλους ὑμῶν ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ αὐτῷ» (Ἐφεσ. ϛ΄. 5—9). Ἔχομεν δὲ καὶ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Παῦλος τῷ γράφει περὶ τοῦ Ὀνησίμου, δούλου τοῦ Φιλήμονος, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐδραπέτευσε συναποκομίζων καὶ χρήματά τινα τοῦ κυρίου του. Τοῦτον ὁ Παῦλος, ἀφοῦ τὸν ἐκράτησε πλησίον του καὶ τὸν ἐδίδαξε τὸν Χριστόν, ἀποστέλλει ὀπίσω πρὸς τὸν Φιλήμονα, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τὸν δεχθῇ· «οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν....» Καὶ προσθέτει: «εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει.... ἐγὼ ἀποτίσω, ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. Ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σοι ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ».

(ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΟΡΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Τῆς ὑδρογείου σφαίρας οἱ προέχοντες χαρακτῆρες εἶναι τὰ ὄρη. Αἱ ὀροσειραὶ ἀποτελοῦν τὸν σκελετὸν τῆς ξηρᾶς, ποικίλλουσαι καὶ ἐξυγιαίνουσαι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Αὗται κατευθύνουν τὸν ροῦν τῶν ποταμῶν, καθορίζουσαι οὕτω καὶ τὰς γραμμὰς τῆς μελλοντικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Ἀποτελοῦν τὰ φυσικὰ σύνορα τῶν χωρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χώρας ἀπομονώνουν ὁλοκλήρους κοινωνικὰς ὁμάδας ἀπ᾽ ἀλλήλων, οὕτως ὥστε οἱ ὀρεσίβιοι ἀποκτοῦν ἦθος καὶ νοοτροπίαν καὶ τρόπον ζωῆς ὅλως διάφορον τοῦτων κατοίκων τῶν πεδιάδων καὶ τῶν παραλιῶν. Τὴν μυστηριώδη ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἀσκοῦν τὰ ὄρη ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς θαυμασίως ἐκφράζει ὁ Ψαλμῳδός: «Ὑψώνω τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς τὰ ὄρη· πόθεν θέλει ἔλθει ἡ βοήθειά μου; Ἡ βοήθειά μου ἔρχεται ἀπὸ τοῦ Κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» (Ψαλμ. ρκα΄. 1).

Ἡ μυθολογία ὅλων τῶν λαῶν κατοπτρίζει τὴν λαϊκὴν φαντασίαν, ἥτις ἐτοποθέτησε τὰ κατοικητήρια τῶν θεῶν ἐπάνω εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς γῆς. Καὶ αὐτὴ ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ τὴν σχέσιν ὡρισμένων ὀρέων πρὸς συμβάντα κοσμοϊστορικῆς ἢ ἐθνικῆς σημασίας. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται πρὸ παντός, ὅταν ἐρευνᾷ τις τὴν ἱερὰν ἱστορίαν εἰς τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης, εἰς τὰ ὁποῖα σαφῶς διακρίνεται Θεῖον σχέδιον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ ὁποίου τὰ μεγάλα στάδια συνδέονται στενῶς πρὸς ὄρη τινὰ τῶν χωρῶν, ἔνθα ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἡ λατρεία τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ.

1. Τὸ ὄρος Ἀραράτ.

Ἀπὸ τῆς χαραυγῆς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς μετακατακλυσμιαίας ἀνθρωπότητος μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἐπιγείου ἔργου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντα σχεδὸν τὰ μεγάλα γεγονότα τοῦ Θείου ἐκείνου σχεδίου διεδραμα-

τίσθησαν ἐπὶ τῶν ὀρέων τῶν Βιβλικῶν χωρῶν. Καὶ πρῶτον μεταξὺ τούτων εἶναι τὸ ὄρος Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατά τε τὴν Γραφήν, ὡς καὶ κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν ἀρχαίων λαῶν ἐν γένει, ἐκάθησεν ἡ Κιβωτὸς μετὰ τὸν Κατακλυσμόν.

Τὸ γεγονὸς ἑνὸς παγκοσμίου ἢ γενικοῦ κατακλυσμοῦ, διεσώθη ἐν τῇ μυθολογίᾳ ὅλων τῶν λαῶν ὑπὸ ποικίλας μορφάς, αἵτινες συμφωνοῦν κατὰ τὰς κυρίας αὐτῶν γραμμὰς πρὸς τὴν εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ἐξιστόρησιν τοῦ συμβάντος. Αὕτη ὅμως διακρίνεται ὅλων τῶν ἄλλων ὡς λογικωτέρα, σοβαρωτέρα καὶ ἐλευθέρα τῶν παρεισάκτων παραλλαγῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν ἐκεῖναι, ὡς λ. χ. ἡ περὶ Δευκαλίωνος παράδοσις τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως, κεφ. η΄. 1 καὶ ἐφεξῆς ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς:

«Καὶ ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς τὸν Νῶε καὶ πάντα τὰ ζῷα καὶ πάντα τὰ κτήνη, τὰ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Κιβωτῷ, καὶ διεβίβασεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν ἄνεμον καὶ τὰ ὕδατα ἐστάθησαν.

Καὶ ἐκλείσθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκρατήθη ὁ ὑετὸς ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ συνέχειαν, καὶ ὠλιγόστευσαν τὰ ὕδατα μετὰ τὰς ἑκατὸν ἡμέρας.

Καὶ ἐκάθησεν ἡ Κιβωτὸς τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἡμέραν τοῦ ἑβδόμου μηνὸς ἐπὶ τῶν ὀρέων Ἀραράτ».

Ἀρχικῶς ἐκαλεῖτο Ἀραρὰτ ὅλη ἡ χώρα τῆς Ἀρμενίας, ἰδίως ὅμως τὸ ὀροπέδιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὑψοῦνται δύο πυραμιδοειδεῖς κῶνοι, τὸ Μέγα καὶ τὸ Μικρὸν Ἀραράτ.

Τὸ μέγα Ἀραρὰτ κατέχει περίπου τὸ κέντρον τοῦ ὀροπεδίου, θεώμενον δὲ ἀπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ κατὰ μῆνα Μάϊον, μᾶς παρουσιάζει θέαμα μεγαλοπρεπὲς ἅμα καὶ θελκτικόν. Ἀπὸ πλατείας βάσεως ὁ «Γίγας τῆς Ἀρμενίας» ὑψοῦται εἰς πυραμίδα ὕψους 17.000 ποδῶν. Ταύτης τὸ ἄνω τρίτον καλύπτεται καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὑπὸ χιόνος, τῆς ὁποίας ἡ αἰωνία λευκότης ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν φαντασμαγορικὴν πρὸς τὸν χλοερὸν παρὰ τὴν βάσιν τοῦ ὄρους πράσινον τάπητα τῆς εὐφόρου πεδιάδος. Εἰς ἀπόστασιν περίπου ἑπτὰ μιλλίων ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀραρὰτ ὑψοῦται τὸ μικρὸν Ἀραράτ, τέλειος κῶνος ἀπολήγων εἰς ὀξεῖαν κορυφήν, ὕψους 12,800 ποδῶν, ἐνῷ ἡ κορυφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀραρὰτ εἶναι ἐλαφρῶς καμπύλη, ἀφοῦ ἐκεῖ συναντῶνται τὰ σύνορα τῶν τριῶν γειτόνων χωρῶν Περσίας, Ρωσσίας καὶ Τουρκίας.

Ἐξ ὅλων τῶν μεγάλων ὀρέων τῆς ὑφηλίου μόνον αἱ κορυφαὶ τῶν Ἱμαλαΐων καὶ τῶν Ἄνδεων εἶναι ὑψηλότερα τοῦ Ἀραράτ, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ 1131 πόδας ὑψηλότερον τοῦ Λευκοῦ Ὄρους τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων, δὲν ἔχει δὲ ἐφάμιλλον μεταξὺ τῶν ὑψικορύφων ὀρέων τοῦ κόσμου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προκαλεῖ, ἀπείρου δυνάμεως καὶ γαλήνης ἀταράχου ὑπὸ τὸν τελειότατον ρυθμὸν πυραμιδοειδοῦς κώνου.

Τὸ Ἀραρὰτ εἶναι προσιτὸν ἀπὸ μιᾶς μόνης πλευρᾶς, τὸ δὲ μυστήριον καὶ ὁ φόβος, ὃν ἐνέπνευσεν εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς ἡ ἱερά του ἱστορία, ἐδημιούργησε τὴν πεποίθησιν ὅτι κανεὶς θνητὸς δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ πατήσῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐκείνης, ὅπου ἐσώζοντο τὰ λείψανα τῆς Κιβωτοῦ. Μόλις δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1826

ἔγινεν ἡ πρώτη ἀνάβασις τοῦ ὄρους τούτου, ὑπὸ Γερμανοῦ ἐπιστήμονος διατελοῦντος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ρωσσίας. Ἔκτοτε δὲ ἐπανειλημμέναι ἀναβάσεις ἐγένοντο καθ' ὅλον τὸν 19ον αἰῶνα.

Τὴν ἱερότητα τοῦ Ἀραρὰτ παραδέχονται ὄχι μόνον οἱ Ἀρμένιοι Χριστιανοί, ἀλλὰ οἱ Πέρσαι καὶ Κοῦρδοι Μουσουλμᾶνοι· οἱ Πέρσαι μάλιστα τὸ ὀνομάζουν «Τὸ Ὄρος τοῦ Νῶε». Κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν ἐπεκράτησε πρὸς καιρὸν μεταξὺ Κούρδων, Συρίων καὶ Νεστοριανῶν μία ἄλλη παράδοσις, καθ' ἣν ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἐκάθησεν ὄχι ἐπὶ τοῦ Ἀραράτ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰούντι παρὰ τὸν ἄνω Τίγριν ποταμόν. Ὁ θρῦλος αὐτὸς προσείλκυσε τότε πλῆθος προσκυνητῶν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο καὶ ἐκτίσθη ἐκεῖ μοναστήριον Χριστιανικὸν καὶ τέμενος Μουσουλμανικὸν παραπλεύρως ἀλλήλων, ὅπου ἐπεδεικνύοντο εἰς προσκυνητὰς ἀμφοτέρων τῶν θρησκειῶν διάφορα δῆθεν λείψανα τῆς κιβωτοῦ! Περὶ τὸ τέλος ὅμως τοῦ 7ου αἰῶνος κεραυνὸς κατέστρεψε τὰ κτίρια ταῦτα καὶ ταχέως ἐξητμίσθη καὶ ἡ παράδοσις καὶ ἡ συρροὴ τῶν προσκυνητῶν. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΘΛΗΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7ον

Ὁ πνιγηρὸς καύσων τῆς ἡμέρας εἶχε μετριασθῆ ἀφ' ἑσπέρας. Οἱ ὑδρατμοὶ τῆς ὑγρᾶς ἀτμοσφαίρας βαθμηδὸν ἐπυκνοῦντο εἰς νέφη, τὰ ὁποῖα ἐξέσπασαν περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς βροχὴν ραγδαίαν, θυελλώδη, ὡς νὰ εἶχον ἀνοιχθῆ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ καταιγὶς εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀκμήν της, ὅταν μία μικρὰ συνοδία πεζῶν κατῆλθεν ἐσπευσμένως πρὸς τὸν τόπον τῶν νεκρῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ζητοῦσα καταφύγιον ἐκ τῆς βροχῆς, ἐξ ἄλλου δὲ βιαζομένη νὰ εὕρῃ προστασίαν ἀπὸ τῶν ληστῶν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως. Εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν παραζάλην, ὁ νεώτερος τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς συντρόφους του καὶ τυφλῶς σκοντάπτων, εὑρῆκε σκέπην ὑπὸ προεξέχουσαν ὀφρὺν κρημνώδους βράχου, ὅπου συνεμαζεύθη ἕωσοῦ κοπάσῃ ἡ καταιγίς. Μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐμφανισθῆ, ὑπεχώρει τώρα ἡ βροχή· τά νέφη διελύθησαν καὶ αἴθριος πλέον ὁ οὐρανὸς ἐδείκνυεν ἀναριθμήτους λάμποντας ἀστέρας, τῶν ὁποίων τὸ φῶς ἐπέτρεπε νὰ διακρίνῃ κανεὶς τὰ πέριξ ἀντικείμενα, μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ μίαν λευκὴν μορφήν, ἥτις βραδέως καὶ ἐπιπόνως ἀνωρθοῦτο ἐπὶ ἑνὸς κραββάτου καὶ ἔστρεφε τὴν κεφαλὴν πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Ἐξ αὐτῆς δὲ προῆλθε μία ἀσθενὴς κραυγή, ὡσεὶ κλαυθμήρισμα παιδίου:

— «Ποῦ εἶμαι.... Βοήθεια! βοήθεια!»

Ὁ νέος, ὅστις ἐκ πρώτης ὄψεως εἶχεν αἰσθανθῆ ρῖγος ἀορίστου φόβου εἰς τὴν θέαν τῆς λευκῆς μορφῆς, ἔλαβε θάρρος, διότι ἠννόησεν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ φαντάσματος, ἀλλὰ περὶ ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐγκαταλειφθείσης εἰς τὸν τόπον τῶν νεκρῶν, ἴσως ἐν νεκροφανείᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας τὴν εἶχεν ἀφυπνίσει ἡ ραγδαία

βροχή, ἀλλὰ πάντως διατελούσης ἤδη εἰς πλήρη συναίσθησιν τῆς φρικτῆς μονώσεως μεταξὺ τῶν νεκρῶν, τῶν ἀγρίων θηρίων καὶ τῶν σαρκοβόρων ὀρνέων. Διὰ τοῦτο ἐφώναξε:

—«Μὴ φοβηθῇς! Μεῖνε ἐκεῖ ποῦ εἶσαι. Ἔρχομαι νὰ σὲ βοηθήσω». Διότι ἐφοβεῖτο μήπως τὸ παιδίον προσπαθήσῃ νὰ σταθῇ ὄρθιον, ἔχον τοὺς πόδας δεμένους μὲ τὰς νεκρικὰς ταινίας, καὶ τοιουτοτρόπως πέσῃ καὶ μολωπισθῇ ἐπὶ τῶν ὀγκολίθων καὶ τῶν ἄλλων ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους. Ἐπλησίασε λοιπὸν ὁ νέος καὶ εἶδε μὲ ἔκπληξιν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ παιδίου, ὡς ἐνόμισεν ἐκ τῆς ἀσθενοῦς του κραυγῆς, ἀλλὰ περὶ νεάνιδος, ἡ ὁποία ἐφόρει νεκρικὸν σάβανον καὶ ἡ ὁποία, ἅμα τὸν εἶδε πλησιάζοντα, ἐψιθύρισε μὲ τρόμον:

—«Ποῖος εἶσαι; Ἐδῶ εἶναι ὁ Ἅδης; Σὲ ἔστειλεν ὁ Πλούτων νὰ μὲ παραλάβῃς;»

—«Ὄχι, ὄχι! Εἶσαι εἰς τὴν χώραν τῶν ζώντων. Ἐγὼ εἶμαι ἕνας διαβάτης, ποῦ ἐκρύφθην ἀπὸ τὴν βροχὴν κάτω ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν βράχον. Εὐτυχῶς!»

Ἡ νέα ἤρχισε νὰ συνέρχεται ἀπὸ τὴν ζάλην της. Ἠννόησεν ὅτι τὴν εἶχαν ἐκφέρει ὡς νεκρὰν καὶ τὴν εἶχαν ἐγκαταλείψει.. «Ἴσως διὰ νὰ μὲ τιμωρήσουν!» ἐσκέφθη. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν νέον:

—«Ποῦ εἶναι ὁ Φλάβιος καὶ..... ἡ Φρύνη;»

—«Δὲν ἠξεύρω· ἐγὼ εἶμαι διαβάτης, ἀλλὰ θὰ σὲ συνοδεύσω πρὸς τὴν οἰκογένειάν σου», ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

—«Εἰς αὐτοὺς ὄχι! ποτέ!»

—«Ὅπως θέλεις, ἀλλὰ πρῶτον πρέπει νὰ εὕρωμεν τοὺς συντρόφους μου. Θὰ σὲ περιποιηθῶμεν καὶ μᾶς λέγεις ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγῃς. Στηρίξου ἐπάνω μου καὶ προσπάθησε νὰ βαδίσῃς».

Ἀφοῦ ἔκαμαν ὀλίγα βήματα, ὁ νέος ἐστάθη· εἶχεν ἀκούσει βήματα καὶ ἠκροᾶτο μήπως διακρίνῃ καὶ ὁμιλίαν. Ναί, ἦσαν οἱ σύντροφοί του, οἱ ὁποῖοι ἐπροχώρουν ἀναζητοῦντες αὐτὸν μὲ ὅλας τὰς δυνατὰς προφυλάξεις. Τότε ὁ νέος ὕψωσε τὴν φωνήν του καὶ ἐφώναξε:

—«Θαλῆ, σὺ εἶσαι;»

—«Ἐγὼ ὁ ἴδιος. Σὲ ζητοῦμεν τόσην ὥραν. Δὲν ἠξεύραμεν τί εἶχες πάθει Ποῖον ἔχεις αὐτοῦ μαζύ σου;»

—«Μίαν κόρην, ποῦ ηὗρα ἐγκαταλελειμένην ὡς νεκρὰν ἀπ᾽ ἔξω ἀπὸ ἕνα μνῆμα. Εὐτυχῶς ἡ βροχὴ τὴν ἀνεζωογόνησε».

—«Σὰν ἔγκλημα μυρίζει αὐτὴ ἡ δουλειά!» ὑπέλαβεν ὁ Θαλῆς. «Ἀλλ᾽ ἂς ἰδοῦμεν τώρα πῶς νὰ τὴν βοηθήσωμεν. Κύτταξε πῶς τρέμει. Τὰ ἐνδύματά της στάζουν. Ἐλᾶτε μέσα στὴ σπηλιά. Ἔχομεν ἀνάψει φωτιά».

Ὑποβασταζομένη ὑπὸ τοῦ νέου ἡ κόρη ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μέσον τοῦ σπηλαίου, ὅπου ἤδη ἔκαιε πυρά, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἔβραζεν ἓν δοχεῖον μὲ ζεστὸν ρόφημα. Ὁ Θαλῆς ἔστρωσε κατὰ γῆς τὸν μανδύαν του διὰ νὰ καθήσῃ ἡ κόρη καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος ἔρριψε τὸ ἰδικόν του ἐπανωφόριον ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους της. Ὅλας αὐτὰς τὰς ἀσυνήθεις δι᾽ αὐτὴν περιποιήσεις ἡ νέα τὰς ἐδέχθη ἐν σιωπῇ καὶ ἀπορίᾳ· ὅταν δὲ τῆς προσέφεραν τὸ θερμὸν ρόφημα καὶ

τροφήν, ἔπιε καὶ ἔφαγεν ἀπλήστως χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν εὐχαριστίας. Ἐν τούτοις παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος ὅλας τὰς κινήσεις τῶν σωτήρων της. Παρετήρησεν ὅτι ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, πρὶν ἀρχίσουν νὰ τρώγουν, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἥπλωσε τὰς χεῖρας του ἐπὶ τοῦ φαγητοῦ ἐπικαλούμενος τὴν εὐλογίαν ἑνὸς Θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει Πατέρα. Παρετήρησε προσέτι ὅτι ἀφοῦ ἔφαγον οἱ τρεῖς ἄνδρες, οὔτε τοὺς κύβους ἤρχισαν νὰ ρίπτουν, οὔτε νὰ πίνουν καὶ νὰ ἐρίζουν, ἀλλὰ συνωμίλουν περὶ τῆς Προνοίας καὶ τῆς προστασίας τοῦ ἰδίου Θεοῦ, ὅστις τοὺς εἶχε προφυλάξει ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς ὁδοιπορίας, ὡς περὶ πιστοῦ φίλου καὶ συντρόφου ἀχωρίστου καὶ ἀγαπητοῦ. Τόσην δὲ ἐμπιστοσύνην τῆς ἐνέπνευσαν ὅλα ταῦτα, ὥστε ἀπεκοιμήθη ἐκεῖ εἰς τὸ θάλπος τῆς πυρᾶς, μὲ γαλήνην καὶ αἴσθημα πλήρους ἀσφαλείας.

Καὶ εἶχε φθάσει πράγματι ἡ ταλαίπωρος μάντις εἰς ἀληθῆ λιμένα σωτηρίας. Διότι οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες ἦσαν Χριστιανοί, ὁ δὲ νεώτερος δὲν ἦτο ἄλλος ἢ ὁ ἀπολεσθεὶς ἀδελφὸς τῆς Ἐλπινίκης καὶ τοῦ Ὀλυμπιονίκου Ἕκτορος, ὁ Ἡρακλῆς.

***

Τὰς περιπετείας τοῦ Ἡρακλέους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐξαφανίσεώς του πρέπει τώρα νὰ μάθῃ ὁ ἀναγνώστης. Ὁ Ἡρακλῆς ἦτο μαθητευόμενος τοῦ Βιτελλίου, ὅστις ἐφημίζετο ὡς ὁ πρῶτος χρυσοχόος τῶν Φιλίππων. Ὁ Βιτέλλιος βλέπων τὸν ἀκέραιον χαρακτῆρα τοῦ νεαροῦ Ἕλληνος, ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ πλέον ἢ ἅπαξ τὸν εἶχεν ἀποστείλει πρὸς παραλαβὴν χρυσίου, παραγγελθέντος ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν νήσων.

Μίαν ἡμέραν τὸν ἔστειλεν εἰς Νεάπολιν—τὸ ἐπίνειον τῶν Φιλίππων—ὅπως ἐξακριβώσῃ διατί ἐβράδυνε νὰ σταλῇ μία σημαντικὴ παραγγελία χρυσίου ἐκ Θάσου, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλῶν ἑβδομάδων ἐπερίμενεν. Ἐπειδὴ δὲ συχνὰ συνέβαινον αἱ τοιαῦται ἀποστολαί, ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὸν ἀδελφόν του περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς του, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον ἡ Νεάπολις ἀπεῖχε μόλις 15 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Φιλίππων, οὕτως ὥστε ἀναχωρῶν τὸ πρωῒ ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ πρὶν νυκτώσῃ. Ἡ συνδέουσα τὰς δύο πόλεις δημοσία ὁδὸς ἦτο λεωφόρος εὐρεῖα, κατεσκευασμένη μὲ ὅλην τὴν ἐντέλειαν τῆς πεφημισμένης Ρωμαϊκῆς ὁδοποιΐας, ἐπ᾽ αὐτῆς δὲ ἐβάδιζον ἀνέτως πεζοὶ καὶ ἔφιπποι καὶ ἐσύροντο παντὸς εἴδους ὀχήματα. Ἡ ὁδὸς διήρχετο διὰ τῆς εὐρείας πεδιάδος, ὅπου εἶχε δοθῇ ἡ περίφημος μάχη τῶν Φιλίππων, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Ὀκτάβιος εἶχον κατατροπώσει τὸν Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον, οἵτινες ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των εἶχον αὐτοκτονήσει ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Μόλις ἔφθασεν εἰς Νεάπολιν ὁ Ἡρακλῆς ἐπληροφορήθη τὸ αἴτιον τῆς καθυστερήσεως τοῦ χρυσίου. Εἰς τὸ πλοῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε φορτωθῆ ἐκ Θάσου, εἶχε παρουσιασθῆ πανώλης μεταξὺ τοῦ πληρώματος, ὡς δ᾽ ἐκ τούτου ἐτέθη ὑπὸ κάθαρσιν καὶ παρέμεινεν ἔξω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου· μόλις δὲ τὴν πρωΐαν τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἡρακλέους εἰς Νεάπολιν εἶχεν ἐπιτραπῆ εἰς τὸ πλοῖον αὐτὸ νὰ ἀγκυροβολήσῃ ἔξω τοῦ λιμένος καὶ νὰ ἐκφορτώσῃ ἐπὶ φορτηγίδος τὰ ἐμπορεύματα

τὰ ὁποῖα ἔφερεν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἀναμείνῃ ὁ Ἡρακλῆς τὴν μετακόμισιν τοῦ χρυσίου εἰς τὴν προκυμαίαν, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν παρέμεινε θαυμάζων τὸ θέαμα τοῦ πολυασχόλου λιμένος καὶ τὴν θαυμασίαν θέαν πρὸς τὸ πέλαγος, μετέβη εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπως εὕρῃ ἕνα γνωστόν του καὶ ἔμπιστον ἄνθρωπον πρὸς μεταφορὰν τοῦ χρυσίου. Ἐνῷ ἀνέμενε ἐρευνῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸ πλῆθος ἐπείνασε καὶ ἐπρομηθεύθη μερικὰ ὀπωρικὰ καὶ ἄρτον, καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ ἐρευνᾷ τὸ πλῆθος. Αἴφνης διέκρινε, ὑπερβαίνοντα τοὺς λοιποὺς διαβάτας κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους, τὸ μαῦρον πρόσωπον ἑνὸς Αἰγυπτίου, τὸν ὁποῖον συνήθως παρελάμβανε διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ χρυσίου. Ἐκεῖνος δὲ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀνεγνώρισε τὸν Ἡρακλῆ καὶ ἔτρεξε πλησίον του.

— «Καλῶς ἦλθες, ἀφεντάκι Ἡρακλῆ. Τί ἔχομεν σήμερον;»

— «Καλῶς σ᾽ εὑρῆκα. Ἐσένα ἐζητοῦσα. Ἔχομεν νὰ παραλάβωμεν χρυσίον ἀπὸ τὴν φορτηγίδα, ἀρκετό».

— Τόσον τὸ καλλίτερον γιατὶ ἡ δουλειὲς ὠλιγόστευσαν· λοιπὸν νὰ κυττάξωμεν νὰ φύγωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίς, διότι δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ συναντηθοῦμεν μὲ τοὺς ληστάς, ποῦ ἀκοῦμε πῶς ἐπῆραν θάρρος καὶ βγαίνουν τώρα τακτικά, κάθε νύκτα».

— «Ἃς κατεβοῦμε λοιπὸν στὴν προκυμαία, ἴσως ἐξεφόρτωσαν ἕως τώρα. Ὅσον διὰ τοὺς ληστάς, μάθε ὅτι μᾶς ἦλθε ἕνα ἀπόσπασμα Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ ἐπάνω εἰς τὸ φρούριον, ποῦ θὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ ἂν θελήσουν νὰ φανοῦν πουθενά».

Κατῆλθον λοιπὸν εἰς τὴν προκυμαίαν ἀλλὰ παρ᾽ ὅλας των τὰς ἐνεργείας παρῆλθον ἀρκεταὶ ὧραι πρὸ τοῦ νὰ παραλάβουν τὸ πολύτιμόν των φορτίον, τὸ ὁποῖον συνεσκεύασαν καταλλήλως καὶ ἔκρυψαν εἰς τὰς ζώνας των, ὅπου καὶ ἔφερον τὰ ἀπαραίτητά των ὅπλα, πρὸς φύλαξιν τοῦ θησαυροῦ. Ἦτο λοιπὸν ἀρκετὰ προχωρημένη ἡ ἡμέρα, ὅταν ἐξεκίνησαν διὰ τὴν ἐπιστροφήν. (ἀκολουθεῖ)

— ***Τὴν ἀληθῆ φιλίαν*** διακρίνουν μερικὰ ἀσφαλῆ γνωρίσματα—τὸ νὰ πιστεύῃ κανεὶς ἀδιστάκτως εἰς τὸν φίλον του εἰς τὸ πεῖσμα κακοβούλων εἰσηγήσεων καὶ ἀντιξόων συμβάντων, τὸ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν φίλον του ὑπηρεσία. χωρὶς ν᾽ ἀποβλέπῃ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ τὸ νὰ μὴ ζητῇ ἐκ τῆς φιλίας περισσότερα ἢ ὅσα δύναται νὰ δώσῃ ὁ φίλος. Ὅλα αὐτὰ χαρακτηρίζονται μὲ μίαν λέξιν: Αὐταπάρνησις.

Τὸ νὰ ἦναι κανεὶς ***φίλος του Θεοῦ*** σημαίνει κάτι πολὺ περισσότερον τῆς ἀνθρωπίνης φιλίας. Φίλος τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ ἦναι μόνον ὁ παραχωρῶν ἑαυτὸν ὁλοκλήρως εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις εἶπε: «Δός μοι τὴν καρδίαν σου», καὶ ὁ ὑπακούων εἰς τὸν εἰπόντα: «Σεῖς εἶσθε φίλοι μου, ἐὰν πράττητε ὅσα ἐγὼ σᾶς παραγγέλλω». Ἡ ἐξοικείωσίς μας πρὸς τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποιαν ἐκφράζει ἡ Ἁγία Γραφη διὰ τῶν λέξεων «φίλος τοῦ Θεοῦ», μᾶς ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἀντιληφθῶμεν ὡς πρέπει τὸ ὑψηλὸν προνόμιον, τὴν ὑψηλὴν τιμήν, ἣν ἐκφράζουν αἱ λέξεις αὗται διὰ τὸν ἄνθρωπον, πρὸς τὸν ὁποῖον συγκαταβαίνει διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου Του ὁ ἄπειρος Θεός, προσφέρων πατρικὴν στοργὴν καὶ προστασιαν.

Ἃς μὴ λησμονῶμεν λοιπὸν ὅτι πρώτιστος ὅρος τῆς φιλίας τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ ζητῶμεν πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, ἀφίνοντες εἰς Αὐτὸν νὰ μᾶς εὐλογήσῃ καθ᾽ ὃν τρόπον βούλεται. Νὰ δεώμεθα ὅπως Αὐτὸς μᾶς χρησιμοποιήσῃ καθ᾽ ὃν τρόπον κρίνῃ καλλίτερον. Νὰ προσπαθῶμεν ὅπως τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν Αὐτὸς ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, μεταδίδωμεν εἰς τοὺς πέριξ ἡμῶν ἀνθρώπους, ἐκπληροῦντες τὸν νόμον ὅστις δὲν ἐπιδέχεται ἐξαίρεσιν—τὸν νόμον τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— ***Χριστιανικαὶ Μελέται.*** *Ὑπὸ* ***Ξενοφῶντος Π. Μόσχου,*** *Δ. Φ. Τόμος Α΄. (σελ. 566, 16ον μεγ). Ἐπὶ τέλους ἐπερατώθη ἡ ἀπὸ πολλοῦ προαγγελθεῖσα Β΄. ἔκδοσις τοῦ ὡραίου τούτου ἔργου τοῦ διακεκριμένου συνεργάτου τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς», ὅπερ συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ὡς πολύτιμον πνευματικὸν βοήθημα εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἱ. Γραφῶν. Ἐξεδόθη ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Ἀθήναις Χριστιαν. Συλλόγου τῶν Νέων (ὁδ. Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, 24) καὶ τιμᾶται δρ. 35 (ἐκτὸς ταχυδρομικῶν τελῶν). Δεχόμεθα εὐχαρίστως παραγγελίας πρὸς διαβίβασιν εἰς τὸν ἐκδότην Σύλλογον.*

— ***Βίος καὶ ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.*** *Ἡ μόνη βιογραφία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν. Ἰδιαιτέρως χρήσιμον διὰ πάντα Ἕλληνα κληρικὸν καὶ σπουδαστὴν τῆς Θεολογίας. (Σελ. 162, 16ον μεγ. ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου μετὰ ὡραίου γεωγραφικοῦ χάρτου). Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις δρ. 18, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ Τουρκίᾳ δρ. 25, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ 1 σελλίνιον ἢ 25 σέντς, συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.*

— ***Τὸ Σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.*** *Συγκλονιστικὸν διήγημα τοῦ διωγμοῦ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ Νέρωνος. Εἰς κομψὸν τεῦχος 90 σελίδων, 16ον, μὲ ὡραῖον εἰκονογραφημένον ἐξώφυλλον. Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις δρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 12.50, ἐν Τουρκίᾳ δρ. 15, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. γαλλ. 2.75 ἢ 15 σέντς ἀμερικανικά.*

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐπειδὴ ἐσημειώθη κάποια σύγχυσις εἰς τὴν μετὰ τῆς Συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν ἀλληλογραφίαν, φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν συνδρομητῶν καὶ ἀναγνωστῶν ἡμῶν ὅτι ***Διευθυντὴς καὶ Συντάκτης*** τοῦ ***«Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς»*** εἶναι ὁ κ. ***Δημ. Μ. Καλοποθάκης,*** πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ μόνον πρέπει νὰ ἀπευθύνηται πᾶσα σχετικὴ μὲ τὸ περιοδικὸν ἀλληλογραφία καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἐμβάζωνται αἱ συνδρομαί. Ἐπίσης εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται παραγγελίαι παλαιῶν σωμάτων τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς».

Τὸ τμῆμα τῆς πωλήσεως τῶν ***βιβλίων καὶ φυλλαδίων*** τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τιμοκαταλόγου ***εἶναι χωριστὸν ἀπὸ τὴν Σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ.*** Τὴν διεύθυνσιν τοῦ τμήματος τούτου ἔχει ἀναλάβει ὁ ***αἰδ. κ. Π. Λογγινίδης,*** εἰς ὃν πρέπει νὰ ἀπευθύνηται πᾶσα παραγγελία βιβλίων καὶ φυλλαδίων (πλήν, ὡς ἐλέχθη, τῶν παλαιῶν σωμάτων τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς») καὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ νὰ ἐμβάζηται τὸ ἀντίτιμον τῆς τοιαύτης παραγγελίας. Ἡ ταχυδρομικὴ διεύθυνσις τοῦ τμήματος τούτου εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τοῦ περιοδικοῦ: ***Λεωφ. Ἀμαλίας 50, Ἀθήνας.***

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν ἀγαπητῶν συνδρομητῶν ἡμῶν διὰ τὴν μεγάλην καθυστέρησιν τῶν τευχῶν Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου, προελθοῦσαν ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως ἡμῶν. Καὶ σπεύδομεν ἤδη νὰ ἀνακτήσωμεν τὴν καθυστέρησιν ταύτην ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνός.